

BAJOR ANDOR
MIÓTA NEM TUDNAK SZÁMOLNI A VARJAK?

BAJOR ANDOR

*Mióta nem tudnak
számolni a varjak?*

BÓDI KATI RAJZAIVAL

Koinónia Kiadó
Kolozsvár • 2004

Válogatás Bajor Andor: *Mi a manó...* című könyvéből.
(Ion Creangă Könyvkiadó, Bukarest, 1987)

© Bajor Andor, 2004

© Bódi Kati, 2004

© Koinónia Kiadó, 2004

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

BAJOR ANDOR

Mióta nem tudnak számolni a varjak? / Bajor Andor.

Cluj-Napoca: Koinónia, 2004

ISBN 973 8022 80 0

821.511.141-93-34

Hófagyalt

Amikor elmennek a költözőmadarak, elkarikáznak az ördögsekerek, megjön sírva-ríva az északi szél. Zörgeti az ablakokat, befúj a kulcslyukon, az ember kabátja ujján meg a gallérja fölött. Így aztán naptár nélkül is tudni lehet, hogy milyen évszak van. Sokszor olyan kornyikálást rendez a szél a kályhacsőben, mintha a város minden macskája a kéményben telefonálna.

A cudar hidegtől bebőröződnek a pocsolyák, a folyón jégdarabok úsznak, amíg minden víz be nem fagy.

De mindenben van azért haszon, mert az északi szél összefújja a fejünk fölött a fellegetet, mígnem egymásnak ütköznek, kihasadnak és szállingózni kezd belőlük a hó.

„Hull a hó” – kiáltozza mindenki és nézi a hópelyheket, vagy a kezét kinyújtva addig bámulja a fehér csodát, amíg a hópehely el nem olvad.

Jóska barátom azonban nem ezt cselekedte. Ő megvárta, amíg a föld megfehéredett, azután összegyűjtött egy marék havat és kiabált: „Fagyalt! Mennyei fagyalt!” És nyalogatni kezdte.

Mi mondtuk neki, hogy a hóból lehet hógolyót gyúrni, hóembert készíteni, járni is lehet rajta, meg csúszkálni, de meggenni szigorúan tilos.

De hiszen lehetett Jóskának beszélni. Amit a fejébe – különösen a szájába – vett, azt nem lehetett kiverni belőle. Et-

te a havat, holott cukor sem volt benne, sem tejszínhab a te-
tején.

– Ne edd, Jóska – kérleltem, de ő mérgesen csak annyit
mondott:

– Tán irigyled? Akkor egyél te is.

Jóskát ebben a baljóslatú cselekedetben én sem tudtam
meggátolni, de szerencsére becsengettek.

Alig telt el egy félóra, köhögni kezdett, egyre jobban kipi-
rult, majd szemmel láthatólag bágyadozott.

A tanító bácsi is észrevette.

– Mi van veled, édes fiam? – kérdezte részvétellel.

Mire Jóska a torkára mutatott és elhaló hangon közölte:

– Fáj...

Erre haza kellett kísérni. Harmadnap meglátogattuk Jós-
kát. Jól be volt bugyolálva és két párnán nyugtatta a fejét. Az
ágya melletti asztalkán üvegek voltak valami sötét színű fo-
lyadékkal meg egy kiskanál.

Kiderült, hogy még doktort is hívtak hozzá. Ez azonnal ka-
nalat kért és lenyomta a Jóska torkán, mert valószínűleg ki
kellett a torkát tágítani. Vagy a maradék havat akarta kiope-
rálni belőle, de ahhoz talán inkább villa és kés kellett volna.

Ezután a doktor erősen megcsóválta a fejét és kijelentette,
hogy Jóskának torokgyulladásra van és ezt a hófagylalt okozta.

Rémülten vettük tudomásul, hogy Jóskának meggyulladt a
torka. Mégpedig attól a darab hótól, amelyet megevett.

Ez nem tűnt meggyőzőnek.

Mert a hó nemhogy meggyújtana valamit, de ami meg van
gyulladva, azt is eloltja. Ráadásul Jóskának be volt kötve a
nyaka, s a gyulladt dolgokat nem szokták bebugyolálni, mert
a kendő is meggyulladhat. Az üvegben lévő fekete folyadé-

kot már jobban meg lehetett érteni; ez nyilván arra szolgált, hogy a lenyelt havat megfesse, kiszívja belőle a hideget.

– Látod, Jóska, kár volt az ingyen fagylaltot megenni – mondta bölcsen az egyik látogató.

Mire egy másik osztálytársunk a késő intelmet megtetézte:

– Ha nem etted volna meg a havat, most szánkózhatnál, hógolyózhatnál.

Nem tetszett nekem ez a beszéd, amivel Jóska amúgy is nehéz és gyulladt helyzetét a látogatók súlyosbították.

Ezért én próbáltam megvigasztalni.

– Ne búsulj, Jóska – mondtam –, amíg kénytelen vagy nyomni az ágyat, mi majd ugráncozunk, hógolyózunk, szánkózunk helyetted is.

De ezek a meleg baráti szavak sem vigasztalták meg Jóskát.

– Én is szeretnék hógolyózni – nyögte bánatosan.

Ezen el kellett gondolkozni, hogy mit is mondhat az ember bölcsen, megnyugtatóképpen.

– Nézd, Jóska – feleltem neki meleg barátsággal –, te is tudod, hogy nem lehet mindent egyszerre. Te megetted a havat, és az nagy örömet jelentett a számodra. Akik nem ették meg, azok lemondtak erről az élvezetről, viszont cserében szánkóznak. Nem lehet sohasem teljesen elégedett az ember.

Jóska erre könnyezni kezdett.

– A hó, amit megettem, nem is volt finom.

Erre tovább vigasztaltuk.

– Utólag a hógolyózás sem finom.

És a szánkózás is csak addig jó, amíg szánkázik az ember.

Újabb érveket hoztunk föl a megvigasztalására. Hogy hideg van, fúj a szél, a manók is eltűntek és az egyik fiú a csúszkán csúnyán hasravágódott.

– Én is szeretnék hasravágódni – magyarázta Jóska.

Lábadozó barátunktól kijövet némán mentünk az utcán, csak későre szólalt meg egyikünk.

– Hiába, aki hófagylaltot eszik, avval utólag sem lehet okosan beszélni.

Szamárköhögés

Márciusban minden kibúvik a rejtekhelyéről, a barlangjából vagy a tokjából.

A hóvirág a hagymájából jön elő, ahol össze volt nyomódva, ezzel szemben a medve a barlangjából jön ki, de a medve olyan nagy, hogy ő nyomja szét a barlangot. Előtűnik a millió fűszál is, amely télen valószínűleg föl volt tekerve egy-egy apró cérnakarikára, és most lecsavarodott. Megjelennek az első ibolyák is, ezek mind lilára vannak pingálva, mivel bujkálás közben valamivel összekenődtek.

Sajnos a bacilusok meg a baktériumok is előkerülnek a szemétből, ahol tokokban heverték, mint a ceruza meg a radír a tolltartóban.

Így történhetett meg, hogy Miska barátunk a megenyhült napokban szamárköhögést kapott.

Mi sejtettük, miként kaphatta ezt a szégyenletes betegséget: az utcájukba a tejes egy szamárral vitte a tejeskannákat. Ez a szamár ősszel elordíthatta magát, sok bacilus potyogott az utca szemetébe, amelyet a tél betakart. Most olvadáskor napszínre jutottak.

Mi, a Miska barátai meg voltunk döbbenve. Szegény Miskát bezárták, mint egy haramiát. Közben pedig a szamár, amelynek köhögését megkapta, vígan élhette életét. Valaki mély együttérzéssel azt javasolta, hogy küldjünk valamit Mis-

kának. De senki sem volt tisztában a lehetőségekkel. Mit lehet, aki úgy köhög, mint a szamár? Csokoládét vagy zabot?

És az sem állott tisztán előttünk, hogy mi lesz a Miska sorsa, ha nem gyógyul meg hamarosan. Vajon ő is tejeskannákat fog cipelni reggelente?

Küldöttségbe verődtünk, és elmentünk Miskáékhoz, ahol mondhatom furcsa fogadtatásban lett részünk.

Miska apja elállta a bejáratot és azt kérdezte, hogy mit keresünk náluk.

Ha ibolyát kerestünk volna, nyilván az erdő szélére megyünk.

Végül is kiböktük, hogy Miska miatt jöttünk látogatóba.

Erre Miska apja egykettőre kiadta az utunkat.

– Nem tudjátok, hogy itt most szamárköhögés van?

És ezt úgy mondta, mintha az egész házban nem lett volna egyéb, csak szamárköhögés.

– Hallottunk ilyesmiről – vallottuk be –, de szeretnénk tudni, hogy mi van Miskával.

– Nem tudjátok magatoktól is, hogy köhög? – kérdezte a Miska apja feddően.

Erre becsületesen válaszoltunk.

– Mi is szoktunk köhögni, de attól nem állt meg az élet.

A Miska apja kitessékelt bennünket.

– Itt egy pillanatig sem maradhattok, mert a betegség ragályos. Ha változás lesz, majd üzenek.

Négy nap telt el várakozásban.

A negyedik napon láttunk az utcán egy embert, aki szamarat vezetett. A barátom megragadta a karomat.

– Te! Ez Miska! Figyeld meg, milyen szomorúan néz...

– Ez tudományosan lehetetlen – válaszoltam –, legalább egy hónap kell neki, amíg ekkorára nő a füle.

A szamár, amikor elhaladt mellettünk oldalt fordította a fejét, mintha nem ismerne meg minket.

A barátom utána kiáltott:

– Miska! Állj meg egy szóra!

A szamár sértődötten baktatott, de a gazdája, aki szemmel tartott bennünket, visszaválaszolt:

– A szamaramat nem Miskának hívják, hanem Illésnek.

Nem is sejtettük, hogy ekkora méretű járványról van szó.

Illés nem volt osztálytársunk, valamelyik másik iskolából léphetett a göröngyös útra.

És egy pillanatra föltárult előttünk minden névtelen veszedelem. Íme, itt vagyunk, erős és tudós férfiak, de nem gyanítjuk, hogy a kiszámíthatatlan sors mikor növeszti a világ előtt nagyra a fülünket.

– Menjünk – mondtam töprengve a barátomnak –, egyelőre örüljünk, hogy a négy lábú pára nem Miska volt.

Csak Illés.

Vajon ki ez az Illés? És ha megtudjuk, hírt vihetünk-e a szüleinek, vajon találkozásunk szomorú eseménye vigasztalás lesz-e?

Továbbindultunk kavargó gondolatokkal, jó diákként sétálni, a világra csodálkozni, és örülni, hogy a sors egyelőre megkímélt a szamarakkal kapcsolatos titokzatos betegségtől.

Tettetett biztonsággal tértünk haza és másnap nem közön-séges örömmel, hanem inkább jövőbe vetett vakbuzgó reménnyel fogadtuk a hírt: a Miska apja keresett, most már meglátogathatjuk a fiát.

Lelkes örömmel és ugyanakkor kíváncsian néztünk a találkozás elébe. Vajon Miska teljesen meggyógyult-e, nincs-e számarfüle és patája?

De a megbeszélte időpontban a régi Miska fogadott, bebucyolálva.

Emberfüle volt és két szabályos lába.

Úgy látszik, a számarbetegség nem viselte meg, vagy ami még valószínűbb: erős volt Miskában az emberi természet.

– Fiúk – mondta –, sokat gondoltam rátok.

Lelkesen válaszoltunk.

– Az semmi – mi szinte láttunk is!

Szappanhab

Igen igaztalan volt a világ, amely kisgyermekkoromban körülvett. Ez abban is meglátszott, hogy a bátyám keresztanyja Julianna Mama volt, az enyém pedig Etelka Mama.

Mindkét Mama a nagy messzeségben élt, olyan távolban, hogy csak a képeslap meg a csomag tudta az ürességet áthidalni.

De igen nagy különbség volt a képeslapok között, főként a csomagok között, fájóan és igaztalanul.

Etelka Mama képeslapjai szürke színűek voltak és többnyire valami várat ábrázoltak. De a képről hiányzott a felvonóhid, amely a várhoz vezetett, és hiányzott a vár alatt működő kacsaláb. Így hát a vár nem is foroghatott.

A Julianna Mama képei viszont színesek voltak, fehér, fekete és tarka macskák piros és kék gombolyagokat gurigáztak rajtuk. Vagy egy tarkabarka vadász ember szívárványszí-nű madarakat vitt hazafelé, hogy a csodálatos zsákmányt megkopasszák és szívárványlevest főzzenek belőle.

De ez semmi volt az ajándékcsomagokban rejlő különbségekhez képest.

Julianna Mama olyasmit küldött mindig, ami egy férfiembernek maradéktalanul szükséges: fakardot, csákót, kürtöt, ólomkatonákat.

Viszont Etelka Mama harisnyát, zsebkendőt és sálat helyezett a csomagba, főként azonban színes és émelyítő szagú

szappanokat. Ezekkel a szappanokkal nem csak játszani nem lehetett, de megkeserítették az életemet is. Ugyanis a szappanoknak fullánkjuk is volt, mint a darazsaknak, és gyalázatos módon fürdéskor a szemembe dőfték gyilkukat, mérget fecskendeztek, ríkató mérget a szemhéjam alá.

Fájdalmas és érthetetlen szolgálat volt minden fürdés akoriban. Némán és hőshöz illő vakmerőséggel ültem egy bádogkád tengernyi vízében, nem törődve sem a meleggel, sem a hideggel, sem más viszontagsággal.

De hiábavaló volt a hősiesség, mert a tengernyi csata vége felé édesanyám elővette az utálatos szappant és bekent vele: zöld szappannal, kék szappannal, ünnepnapokon pedig piros szappannal. Én nemsokára jajveszékelve jeleztem, hogy elvesztettem a tengeri csatát, a csatában a szemem világát, és kegyelemre megadom magamat. Közelemben a vas-

kályha tüze énekelt, időnként víz csobogott a vaskályhára tett óriás lábasban, és én a békés muzsika mellé bömböltem panaszdalomat.

– Ugyan ki találta fel a szappant, ezt a violaszagú vagy rózsaillesít mérges, amely a kádban, álomra bágyadt szemünkbe is belecseppen, hogy átóbégassuk magunkat a létező világba? Vajon miféle gonoszság főzte egybe a darázscsípést az orgonabokor virágával, a jázminnal, a tavasz illatával? Mert a szappanok elvetemült mérgekkeverői lesben állnak, és a fájdalmat úgy csomagolják, hogy első szippantásra citromnak vagy más déli gyümölcsnek képzeljük. És csak akkor jöjjünk rá a tévedésre, amikor fehéren habzunk a szappantól, a fájdalomtól, a haragtól meg a gyöngyvirág illatától.

...Első fürdéseimet, melyekre visszaemlékezem, így mérgezték meg Etelka Mama szappanai. Azt kellett gyanítanom, hogy Etelka Mama vagy szappangyáros, vagy ami még rosszabb: valami boszorkány. Egyébként ő is kardot, csákót és ólomkatonákat küldene, amelyekkel sokkal könnyebben és szebben, katonásabban lehetne fürödni, mint a szappannal.

De a rosszabb még csak ezután következett. A gyakori fürdés és a szappanozás ellenére is növekedtem. Mígnem egy szép napon arra szólítottak fel a szüleim, hogy én magam kenjem be magamat szappannal.

Ez olyasmi volt, mintha a királyi udvarban elbocsájtották volna a hóhért, és fölszólították volna az elítéltet, hogy próbálja levágni a saját fejét egy ibolyaszagú pallossal. Bizony sokáig kellett gyakorolnom, amíg a szappannal eltaláltam a szememet, és segítség nélkül is tudtam jajveszékelni. Etelka Mama pedig továbbra is küldte a szappanokat a messzeségből, fehéret, kéket, sárgát, az ünnepekre rózsaszínűt.

Egy időn túl olyan biztonsággal kezeltem a korong alakú

meg szögletes hadianyagokat, hogy már csak alig-alig zokogtam tőlük.

Elfogadtam a szappant az emberi rend és tisztaság jelképeként, amely fontosabb fegyver a föld és a mindenség meghódításában, mint a puska és a kard. Így gondolom ezt ma is. De amikor Etelka Mama szappanaira gondolok, mindig meg kell dörzsölnöm a szememet, nehogy úgy tűnjön a kívülállóknak, mintha könnyeznék.

Mire jó november?

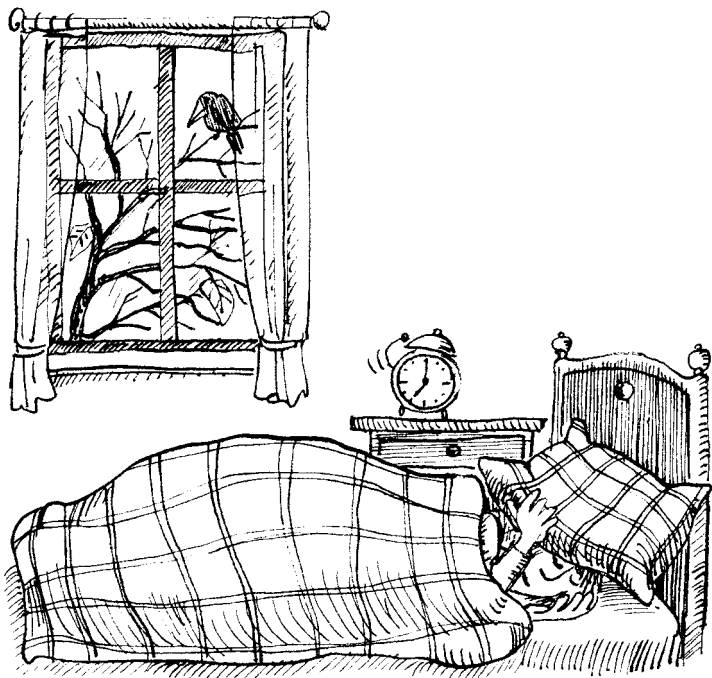
Év vége felé a naptárban megjönnek az ember nevű hónapok. Szürke gubában jönnek, a fejükön kucsma, a lábukon szőrcsizma, hogy halkán járjanak és ne vegyük észre a közeledésüket. De igencsak észrevesszük őket, ha másról nem, akkor a tulajdon fülünkről és orrunkról.

Mert a szép tavaszi-nyári hónapokban a rózsa piroslik, meg a tulipán és a pipacs, most viszont helyettük az orrunk meg a fülünk piroslik, mint az idő talmi virága, ékessége. De hát ékességnek számíthat-e a piros orr? Bizony, szégyenletes dísz az, amelyet legfennebb Paprika Jancsi irigyelhet el tőlünk.

Valahol olvastam, hogy november az alvás hónapja, lévén hogy ilyenkor álomra hajtja a fejét a medve, az ürge, a sündisznó. Azt ugyan nem értem, miképpen hajtja álomra a fejét a sündisznó anélkül, hogy összeszurkálná magát a tüskéivel. Ez olyasmi lehet, mintha mi álomra hajtánánk a fejünket egy marék rajzszegen. De ez már a tudósok dolga, ők figyelik a sündisznót, s ha a tüskéken nehezen megy az alvás, bizonyára ringatják és dalolnak neki.

Tény azonban, hogy november számunkra nem az alvás hónapja, hanem éppen a nehéz ébredéseké.

Bizony én is szívesen merültem volna mindig téli álomba, de a felnőttek agyafúrt módszerekkel felköltöttek. A téli álom ellen kitalálták az ébresztőórát, amely még éjszaka is

zöldesen világít, mint a macska szeme. És amikor a legéde-
sebben aludnánk, nekikezd kolompolni a fülünkbe és olyan
zajt csap, mint egy költözködő vaskereskedés.

Íme, így fest közelről az alvás hónapja.

– Kelj fel, fiam, mert már hét óra van – mondja édes-
anyánk az alvás hónapjában, amikor Ő hat órakor ébred.
Édesapánknak pedig már híre sincs a lakásban, mert az al-
vás hónapjában is korán elmegy a munkahelyére.

Az ember persze tusakodik az ébresztés ellen, alkudozik,
mint az ügyefogyott kalmár, hogy még öt percet aludhasson
az alvás hónapjában.

De nincs alku, ki kell ugrania a jó meleg ágyból, ebből a

varázslatos barlangból, amely arra való, hogy álomra hajthassuk benne a fejünket.

És vár a mosdóvíz, amelytől fel kellene frissülnünk, de inkább az a gondolatunk támad, hogy szüleink kevésbé szeretnek bennünket, mint a medvebocsot a medvebocs szülei. Azt bezzeg nem dobják ki hajnalban a barlangjából, hanem az öregebb medvék babusgatják, hogy: alukáljál bocsom, pihenjél bocsom, nekünk nősz erőse és nagyra.

A sündisznófi szintén a leggyöngédebb elbánásban részesül szülei részéről. Ha mocorog vagy nyögdcicsél, a szülei még raknak rá egy pokrócnyi tüskét, hogy ne ébredjen föl a drágalátos csemete.

Mert úgy látszik, a természetben ilyenkor minden ellustul: a bogáncsok álomszuszék módra meredeznek, a csipkeborkor nem törődik sem a madarakkal, sem a hecserliszedő aszszonyokkal. Még a nap is olyan, amikor nagysokára felkel, mintha kolompoló órával riasztották volna ébredésre, se kedve, se színe, se melege. Ő is szívesen aludna téli álmat, de nem teheti, talán becsületből, talán mert őt is fölráznák és elindítanák égi útjára.

Nehezen érthető, hogy pont az emberek, akik nagyra vannak jóságukkal, szeretetükkel, pont ők ellenségei a novemberi alvásnak.

Sőt éppen ilyenkor szedik össze magukat, hogy év végére minden munkával elkészüljenek. Ha valahol látnak egy csipetnyi lemaradást, odaállnak, keményen dolgoznak.

Mintha november nem a téli álom hónapja volna, hanem a munkáé, az ébredléte, ama láthatatlan óráé, amely az egész országot igyekezetre serkenti.

Úgy látszik, a tudósok nem tudják véghezvinni szép elgondolásukat a több hónapos alvásról. A medve, a sündisz-

nő meg a mormota tudomásul veszik az előírást és bevonulnak hálósobájukba. Viszont az emberek a téli álomra vonatkozó lelkesítő előírást sutba dobják, és ha lehet, még többet dolgoznak, mint nyáron.

Ha már az emberek ilyen hajthatatlan természetűek, vajon nem lehetne-e, hogy a gyermekek aludjanak, pihenjenek? Ha nem is egész télen, de naponta egy félórával-órával többet?

Ennek megoldása a tudósok munkájára vár.

Ám addig, november szürke és szomorú hónap marad, amely nehéz fellegeket pipál, könnyeit a világra szitálja és pirosra csípi az orrunkat és fülünket. Csúfságból teszi ezt, mérgében, hogy a pipacs és a pünkösdi rózsa helyett a ké-pünk legyen olyan, mint a virágoskert.

Ordas muzsika

Régen akkora hidegek jártak, hogy időnként a környékünkön minden megfagyott. Ha valaki a verandán hagyta a bundáját, reggelre dermedten heverték körülötte a bolhák. De a bunda maga is megfagyott, csikorgott, nem akart többé a két ujjá hajlani. Lassan kellett fölmelegíteni, hogy valami módon életre keljen.

Egy ízben a kinti padon felejtette valaki a zseblámpáját: reggelre az is megfagyott. A villanykörte kipusztult, a lámpa pedig úgy összezsugorodott, hogy csak a hűlt helyét lehetett megtalálni.

Éjszakánként megfagyott a holdsugár is, igen hegyes lett és a legnagyobb óvatossággal kellett vele bánni, nehogy eltörjön. Nem volt tanácsos nyúlkalni utána vagy bottal csapkodni.

A fagy mindennek ártott: a madaraknak és a magvaknak, a káposztának és a nyulaknak.

Csak a farkasok nem szenvedtek a gyalázatos hidegtől. Ezek a dúvadak annál jobban énekeltek, minél jegesebb volt az idő. A fagy olyasmi volt nekik, mint nekünk a vakáció. Mindig mondogatták az öregek, hogy nem eszi meg a farkas a telet. És valóban ez az eszük ágában sem állhatott. Úgy nem marcangolták a telet, ahogy mi nem eszünk ünnepnapokat, muzsikát vagy sütkérezést a nyári folyóparton.

Amikor beállt a hideg, azonnal megettek egy ismeretlen

kéményseprőt, aki az erdőn át létrájával a hetedik faluba igyekezett. A nagy hideg általában evvel a hajmeresztő eseménnyel kezdődött minden esztendőben. Ilyenkor a farkasok olyan pontosan működtek, mint a hőmérő. Körbefogták a kéményseprőt és havat kapartak a szemébe, mire az létrán fölmászott a fa tetejére és gyufákat gyűjtött, mint a nagylány, akinek az ablaka alatt énekelnek. Mikor az utolsó szál is elégett, a kéményseprő dideregni kezdett, majd rövidesen megfagyott. A farkas pedig nem hagyott más nyomot, mint a létrát hírmondónak.

Ez azonban csak kezdete volt a farkasok rémtetteinek, mert amikor a hideg növekedett, mindig megettek egy mu-

zsikus prímást is, aki lakodalomból tért volna haza, de az erdőben eltévedt. A szerencsétlen hegedűs kétségbeesésében húzni kezdte az ordasoknak. Azok egy darabig énekeltek mellé, majd mikor a prímás megdermedve kiejtette a vonót, rávetették magukat. Rút támadásukat csak a hegedű élte túl, noha abba is beleharaptak.

Ezek után a történetek után érthetően idegenkedtem az ordasoktól, a fagy gyalázatos védeniceitől. Nincs miért kertelenem: napnyugta után nem mertem átmenni a sötét szobán, mert a sarokból szemek parázslottak és mozdulataimat figyelték.

Amikor a hidegben megfagyott a holdfény, sötét árnyak osontak az ablakunk előtt és a kopasz fák törzsei mögül rám leselkedtek. A tündöklő fagyban szántam a kedves madarakat, a mókust, a bundát nem öltő sündisznót. De még jobban szántam magamat, a fagyos mesék szenvedő hallgatóját. Közben a felnőttek átbarangolták a sötétet, de nem esett bántódásuk. A farkasok valamiért tartottak tőlük.

Egyszer egy késő esti sétája után megkérdeztem Feri bácsitól:

– Téged miért nem esz meg soha a farkas?

A kérdés meglepte. Belepirult:

– Miért kéne hogy megegyen? – mormogta zavartan.

Megmagyaráztam. A farkas mindenkit megesz, nyilván Feri bácsival sem tesz kivételt. Ha eddig nem vitte el, az kész csoda.

Feri bácsi megvakarta a fejét:

– Nem olyan forró a kása, ahogy főzik – mondta rejtélyesen.

Ezt nem értettem. Végül is a kását mi esszük meg, míg a farkas bennünket esz meg.

– Azért mesélünk annyit a farkasról – mondta suttogva –,
hogy ne csavarogj el...

Ez nagyon megnyugtató. Aznap békésen bámultam a
kinti sötétbe, és látszott rajtam az elbizakodottság. Erre Feri
bácsi reggel félrevont és elújságolta, hogy az éjjel a farkasok
megint megettek egy prímást. És amikor látszott rajtam a ké-
tely, elvitt magával a vendéglőbe és megmutatta a muzsikust.

– Őt azért nem ették meg, mert bírta húzni reggelig!

A muzsikus rákezdett és vonító hegedűjének hangjából
ítélve úgy tűnt, hogy rengetegszer húzhatta farkasok üvölté-
se mellé.

Boldog csónakázás

Miután először bombázták a városunkat, úgy féltünk a bombázástól, mint a nyulak a vadászhidényben. A bomba ugyanis nem tett különbséget jó magaviseletű és gonosz ember között. Akinek a közelében leasett, azt sirathatták a szülei, mert többé nem találták meg. A legjobb védekezési módnak az tűnt, ha kora reggel kimentünk az épületek közül s a vasúti hídtól jó másfél kilométerre belebújtunk nyakig a folyóvízbe. Mert végül is nem feltételeztük, hogy a bombázók fel akarják robbantani a Köröst. De úgy két hét múlva már arra is fölbátorodtunk, hogy csónakban sétafikáljunk a folyó felszínén és várjuk ki a delet. Mert délután a bombázók állítólag szunyókáltak vagy uzsonnáztak.

Egyik verőfényes kora őszi napon is ott csónakáztunk a Körösön, biztonságban és békességben.

A folyó közepén voltunk, szelíden és meglehetősen, amikor hirtelen vijjogni kezdtek a szirénák. De olyan csúf hangjuk volt, mintha a város minden kutyája vonítani kezdett volna egy óriási hangerősítő előtt. Erről a velőtrázó és vérfa-gyasztó muzsikáról csak az alkothat fogalmat, aki manapság üvöltő énekegyüttesek műsorára jár. Azonban a hangorkánról még az sem alkothat igazi fogalmat, mert ehhez az üvöltéshez egy boszorkánykórus is tercelt és idomított farkasok is hozzáorgonáltak.

– Te, Gyurka – kérdeztem a barátomtól –, mi lesz, ha a gé-

pek itt kapnak bennünket, vagy reánk gépfegyvereznek, vagy a nyakunkba dobnak egy zsák bombát? – Erre gondolt Gyurka is, mert a foga erősen vacogott, olyannyira, hogy máris távoli gépfegyverezésnek tűnt.

– Me-me-me – vacogta Gyurka, ami a „meneküljünk” parancs vagy jó tanács katonás rövidítése volt.

– Me-me-me – kiáltottam fogyatkozó bátorsággal – de ho-ho-hova?!

Ezzel megragadtuk az evezőket és evezni kezdtünk a part irányába, mégpedig Gyurka a bal part halmai felé, én pedig a jobb part fűzeinek irányába.

Hamarosan észrevettük, hogy annyi erőfeszítés és elszánt munka ellenére is egy helyben álltunk.

– A pa-pa-pa-partra! – kiáltottam Gyurkának.

– De me-me-me-melyikre? – válaszolta ő.

– Mindegy – feleltem. Mire újra nekifogtunk az evezésnek, de a változatosság kedvéért most én eveztem a földkupacok irányába, és ő a fűzlombok felé.

És eközben a távolban megjelentek a gépek, hét vadászgép repült kötelékben. Egy szerencsés mozdulattal hirtelen fölborítottuk a csónakot, nyakig beálltunk a vízbe és a lélekvesztőt kezdtük a bokrok és fűzfák felé taszigálni.

Ma sem értem, miképpen értünk olyan hamar az ágak alá és hogyan húzódtunk meg evezőstől a fölfordított csónak térében. Természetesen nem azért vettük magunkra a csónakot, hogy ne lássanak bennünket a levegőből, hanem, hogy mi ne lássuk a közeledő gépeket. Mint mondják, a strucc a veszedelem elől a homokba dugja a fejét, mi viszont a fölfordított csónak alá dugtuk a fejünket. Közben azonban reszkettünk az ég morajlásában, mert a gépek alacsonyan szálltak a fejünk, illetve a csónakunk fölött.

– Nem lő-lő-lőnek – bizakodott Gyurka. Erre elfogott a keserűség.

– Még lő-lő-lőhetnek – válaszoltam –, különösen, ha po-po-pofázol.

Elképzelhetetlenül sokáig bőgték a motorok és közel voltunk hozzá, hogy mi is bőgjünk.

De egyszerre csak halkulni kezdett a dübörgés és Gyurkának kezdett megjönni a hangja.

– Nagyon nagy baj, baj, rettentő tragédia.

Azt hittem, hogy a barátom mégis kapott egy golyót a hátsó részébe.

– Majd kiszedjük – vigasztaltam. – Ha más nem, kiszedi valamelyik orvos.

Erre egészen elkeseredett.

– Nem hiszem, hogy megtalálná. Mert elúszott.

Roszzat sejtettem. Talán a barátom füle úszott el. Vagy a püspökfalatja.

– Hát mid úszott el tulajdonképpen?

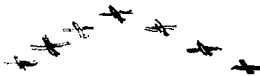
Mire ő majdnem sírva azt felelte, hogy az evezője. És azt nem leli meg a doktor sem.

Hirtelen arra gondoltam, hogy megpofozom, amiért közvetlenül a megmenekülésünk után az evezőt siratja.

Mérgesen fölfordítottam a csónakot. Az evezője ott volt fönnakadva egy fűzfaágon. Szó nélkül visszaültünk a csónakba. Gyurka lelkesen evezett, én pedig mérgesen hallgattam.

A barátom egészen megnyugodott és a folyó közepén békítően megjegyezte:

– Mit szólsz hozzá? Ugye, milyen jól csónakáztunk?

A Pályi erdő

Szülővárosom határában voltak a szőlőhegyek, utánuk a félelmetes és ismeretlen Cserjés. És aki a térképnek ezen a fehér foltján – mely a valóságban zöld volt – továbbmerészkedett, eljutott a Pályi erdőbe. Ehhez kellett igazi bátorság, lemondás és elszántság, amely a nagy felfedezők mindenkori sajátja.

Ezért kissé váratlanul ért, amikor egy arany színekben játszó hét végén Gyurka barátom emlegetni kezdte a Pályi erdőt.

– El kell oda mennünk, kutatás és fölfedezés céljából – mondtam közönyt színelve, hogy ne látszodjam gyávának.

– Gondolod, hogy megérett az idő egy ilyen kalandos útra? – kérdezte Gyurka ijedten.

Kiment a lábamból az erő. Úgy válaszoltam.

– Fel kell fedoznünk, mert nem vagyunk ijedősök és gyávák!

Így kényszerítettük egymást, hogy nekivágjunk az ismeretlen útnak.

Másnap gondosan előkészített ennivalóval és vízzel elindultunk a térkép fehér foltján túl lévő még fehérebb vagy feketébb foltra.

Elgyalogoltunk a szőlőhegyek alatt, a bágyadt őszi napfényben. És elszántságunkat avval kívántuk bizonyítani, hogy még beszélgettünk is.

– Nem hiszem, hogy gonosz manók nyüzsögnének a fák

között – biztatta magát Gyurka – vagy legalábbis: nincsenek annyian, mint ahogy mesélik...

– Nincsenek – feleltem komoran –, mert fölfalták őket a farkasok.

Kiértünk a cserjésbe, ahol rengeteg volt a szeder, akkorák is, mint egy kisebb alma. De ki törődött az ilyen hiúságokkal?

Fölgyalogoltunk a dombtetőre, és itt már látni lehetett az út rendkívüli nehézségeit. Egyre több fa vett bennünket kö-

rül, melyek lassan hullatták aranysárga leveleiket. Az egész környék bánatot és ijedelmet sugallt.

– Gondolod, hogy jártak már erre emberek? – tudakozódott Gyurka.

– Talán az ősember el-elvetődhetett erre, de a műveltség kifejlődése óta aligha járt itt valaki.

Az erdő sűrűsödött, szomorúan bólongtak a sárguló ágak és az utat vastagon ellepte az ősi, ki tudja hány száz- vagy ezeréves levélszőnyeg. Az egyik öles törzsű bükk aljában óriásgomba pöffeszkedett. De nem mertük megvizsgálni, mert senki se tudhatta, miféle indulatú törpe pumpálta föl a korhadásból.

Vörös színű lombsátrak borultak fölénk, mintha egy titokzatos palota folyosóján járnánk. Bent botladoztunk nemskára a sűrűségben, égis éris bükkök között, és úgy éreztem, most már biztonságosabb előresietni. Mert előre legalább látott az ember, míg a háta mögött lévő, zizegő vagy összececpódó rejtelmeket nem is sejtette.

De ha előresiettem, meg is adtam az árát. Gyurka hirtelen eltűnt és én ott álltam kiszolgáltatva a farkasoknak és a fülesbaglyoknak.

Leültem egy kivágott fára, melyet talán még az ősember, a mi ősrünk dönthetett ki. A tuskója már korhadozott és vörös bogarak sétáltak rajta, miközben ismeretlen betűket, jeleket, üzeneteket rágtak belé a tönkbe, ki tudja kinek.

– Hol vagy, Gyurka? – mondom félhangosan, mert nem akartam gyávának látszani.

De öt percbe is beletelt, amíg meghallottam a rikoltozást.

– Merre tűntél? – kiáltotta kétségbeesetten.

Mikor utolért, elbeszélte, hogy nem közönséges kalandban volt része.

A sárga levelek között surrogást hallott, mire odanézett és látta, hogy egy csomó törpe jön feléje, veres sapkában, apró hátizsákkal.

– Hová mentek, cimborák? – kérdezte, mire a törpék vezetője, egy hosszú szakállú pöttöm aggastyán azt mondta:

– Megyünk kirándulni a Cserjésbe. A múlt héten sokat táncoltunk, sok gombát fölpumpáltunk, sárgára festettünk rengeteg levelet, és pirosra minden somot. Most pedig elindultunk vasárnapi sétára.

– Téged nem bántottak? – kérdeztem kissé irigykedve.

– A törpék vasárnap senkit sem bántanak, olyankor ők is pihennek. Ezek különben sem voltak igazi törpék, hanem inkább manók.

Úgy éreztem erre a meglepő hírre nekem is kell mondanom valamit. Még ha hibázik is az igazsága.

– Én alig láttam itt valamit. Legfennebb egy tucat őszi tündért. Itt repkedtek, szórták le a megsárgult leveleket. Néha pedig elolvasták, hogy miféle üzenetet írt nekik a fatönkre a tündérkirály.

Gyurka irigykedve vizsgálta a tönköt.

– Nem a bogarak rágták belé ezeket az ábrákat? – kérdezte gyanakodva.

Szemrehányóan pillantottam reá.

– Szerinted egy bogár képes titkosírást rágni egy fatönkbe? Még te se tudnál olyat!

Gyurka még jobban irigykedett, aztán továbbmentünk egy tisztásra, ahol rengeteg méterbe rakott fahasáb állt.

– Ez meg az óriások munkája – állapította meg Gyurka. – Nyűvik a fát, aztán összehalmozzák.

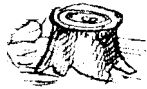
Nemsokára előtűnt egy favágó. Elégedetten nézte a farakásokat.

– Szép ugye ilyenkor az erdő – mondotta vagy kérdezte.

Továbbbandukoltunk, Gyurka pedig visszafelé bökött a favágóra.

Suttogva jegyezte meg:

– Láttad? Egy óriás volt!

A folyó szebbik partja

Kiránduláson voltunk a Körös partján, sátorral, kondérral, jégveréssel. A jégverést nem hazulról vittük, csak egyszerűen ott volt a nyakunkon, amikor éppen kezdtük otthon érezni magunkat.

Erre Ákos, aki a legnagyobb volt közöttünk, mindenkit a sátorponyvák alá küldött, és amíg a sátrat belülről kifeszítettük, ő kint beütötte a cövekeket.

Így aztán csak Ákost verte a jég, nekünk csak annyi bajunk történt, hogy minden holmink összekeveredett. De másnap kora reggel Ákos ezen is segített. A holmikat kupacba hordatta, azután minden ruhadarabot fölemelt és kikiáltotta.

– Foltozott kék ing, a zsebében egy fél pár barna zoknival.

Erre jelentkezett Bartha, hogy a kék ing az övé, Pap Sanyi pedig a zoknit vállalta el. Így egy óra alatt mindenki visszakapta jogos tulajdonát, és miután megreggeliztünk, elégedetten nézhettünk volna a jövőbe.

Ebben azonban meggátolt bennünket az emberi természet, amely a közeli dolgokat unottá teszi, míg a távoliakat különös fénybe vonja. Így hát amint körülnéztünk, észrevehettük, hogy a Körös innenső partján rengeteg a vakondtúrás és alig nő a fű. Viszont a túlsó part üde, lombos, és feltehetően madárdalban fürdik. Megfigyelésünket közöltük

Ákossal is, aki hamarosan bonyolult haditervet készített az átkelésre.

Az ő elképzelése szerint először kötelet kell kifeszíteni a Körös fölött, majd egy görgő segítségével a kondért teher szállító eszközzé lehet átalakítani. A holmikat átgörgetjük a kondérban, a személyek pedig két kilométerrel lennebb a kompon kelhetnek át.

A kötel átvitelére természetesen Ákos vállalkozott. A kötel egyik végét rábogoztuk az Ákos derekára, a másik végét pedig mi ragadtuk meg.

Ezután Ákos beugrott a vízbe. Keményen úszott és legfennebb ha kétszer merült alá. De végül is partot ért és a kötelet rábogozta egy fűzfára.

– Indítsátok a kondért! – kiáltotta, mire a kondérba bele-
raktunk egy sátorlapot, tíz kiló lisztet és Zoli cipőit.

Ez az ingatag rakomány gördülni kezdett, azáltal, hogy
hárman a kötél innenső véget megemelték.

Szépen futott a kondér, körülbelül a folyó közepéig, ami-
kor is az egyik fickó, aki a tartóoszlop szerepét töltötte be,
remegni kezdett a megerőltetéstől.

Erre a kondér is el kezdett himbálózni.

– Vigyázzatok! – kiáltotta Ákos és ez volt a jel a kétség-
beesésre.

Hárman háromfelé vigyáztak, mire a kondér erősen haran-
gozni kezdett, majd hirtelen erős lendülettel a Körösbe borí-
totta a szállítmányt.

A víz rögtön megfehéredett a lisztől, a sátor pedig szétte-
rült és úszott, mint valami egyre növekvő cethal. Csak a Zo-
li cipőjének nem maradt nyoma.

Ákos újra beugrott a vízbe és birokra kelt a sátorlappal,
amely próbált rátekeredni, hogy aztán lenyelje.

De Ákos nem hagyta magát, elkapta a sátor uszonyait és
kivonszolta a túlsó partra, ahol a sátor élettelenül elterült.

– Jaj, a cipőm! – Hangzott föl eközben Zoli kétségbeesett
zokogása.

Erre aztán többen bemásztunk a vízbe, úsztunk, le-lebuk-
tunk és a mélyből mindegyre kiemeltünk valamit. Korhadt
faágat, követ, kagylóhéjat, egy maréknyi homokot.

Szorgalmasan dolgoztunk a vízben, mint a bűvárok, akik
elsüllyedt aranykincseket keresnek, de csak konzerves do-
bozokat találnak.

– Ne bőgj! – kiáltott Zolira Ákos. – Majd közösen össze-
gyűjtjük a cipőd árát. Ti pedig menjetek ki, osszátok el a ter-
het és keljtek át a komppal.

Kikecmeregtünk, összecsomagoltunk, és szép rendben elvonultunk a komphoz, amely két kilométerrel lennebb volt.

Itt újabb meglepetés ért; éjszaka a víz elvitte a kompot.

Gázlót kellett keresni. Meg is leltük, csak egy kicsit mély volt. Így történt, hogy a víz elsodorta az egyik kenyerünket.

Végül is szerencsésen kiértünk a túlsó partra, ahol Ákos már türelmetlenül várt.

– Fiúk – mondta –, itt jól körülnéztem. És úgy tűnik, hogy a túlsó part mégis szebb.

Átbámultunk oda, ahonnan jöttünk és gyönyörű margaréták, óriás harangvirágok és méternyi magas fű tűnt a szemünkbe.

– Menjünk vissza? – kérdezte Pap Sanyi.

Ákos tagadóan rázta a fejét.

– Fölösleges. De van egy indítványom.

És Ákos röviden ismertette az elgondolást.

Azt akarta: ismerjük be mindannyian, hogy a folyónak mindig azt a partját kell szebbnek nyilvánítani, ahol éppen vagyunk.

Így hát mégiscsak sikerült meglelni a folyó szebbik partját.

Beugratások

Miskáék háza alatt óriási pince volt, mert hajdanában szőlőt termesztettek és ott tartották a boroshordókat. De később a boroshordókat eladták és a pincében nem maradt egyéb, mint a sötétség.

Ezt a félelmetes helyet játék közben mindig elkerültük, mert nem tudtuk, ki vagy mi ütötte fel benne tanyáját.

De ugyanakkor vonzott is bennünket fölfoghatatlan veszélyeivel. Az egyik nap ott töltöttük az időt hármasan a Miskáék udvarán és nem volt jobb dolgunk, mint hogy a pinceajtót, a borzalomnak ezt a kapuját szemügyre vegyük.

Laci, a másik cimbora azt a nagyhangú és vakmerő kijelentést tette, hogy a pincébe egyikünk sem merne lemenni.

Mit lehetett válaszolni erre az esztelen kihívásra? Csakis azt, hogy a bátor lelkek – amilyenek mi vagyunk – nem riadnak meg a sötétség borzalmaitól. Sőt Miska olyasmit is állított ijedtében, mintha ő gyakorta besétálna ebbe a föld alatti rémségbe és ott töltené szabad idejét.

– Hát akkor, menj most is le – biztatta Laci –, és hozz hírt a láthatatlan világról.

Miska elsápadt, megremegett, majd végső elszántsággal megindult a lépcsőkön lefelé.

Tétovázva kinyitotta az ajtót, azután eltűnt. Percekig vártunk, mígnem Miska futva előbukkant és verítékező arccal beszámolt a látottakról.

A pincében törpéket talált, akik éppen uzsonnáztak egy lócán. Piros szemük volt, lila szakálluk, és varasbékát ettek. Őt is meghívták uzsonnára, de mondta, hogy ő már ivott tejeskávét és jól van lakva. Erre a törpekirály elengedte, de előbb hozzávágott egy pléhtányért, amitől kakas nőtt a homlokára. És csakugyan, a Miska homlokán egy piros folt ékelenkedett, és ez csakis a törpekirály pléhtányérijától származhatott.

– Nézd meg őket te is – szólta reám Laci jóindulatúan és kíméletlenül.

Én először tiltakoztam, mert minek kell zavarni a törpéket uzsonnázás közben?

De Miska is azt mondta, hogy gyáva vagyok, mert ha ő lement a pincébe, én is körülnézhetek ott egy kicsit.

Fogvacogva indultam lefelé, mígnem elnyelt a sötétség. Éreztem, hogy rajtam kívül még van valaki a pincében, ezért óvatosan lépkedtem, mígnem megbotlottam egy bádogvederben. Rémuldözve álltam talpra, de miközben föltápászkodtam, egy óriási ütést kaptam a fejem búbjára.

Kétségbeesetten meresztettem a szememet, de nem láttam semmit.

Ebből arra a szörnyűsége következtettem, hogy a pincében egy óriás lakik, aki hason fekve figyeli mozdulataimat. És valóban, amikor gyorsabban kezdtem szedni a lábamat az ajtó felé, még egy ütést kaptam a fejemre, emlékeztetőül.

– Óriás is lakik a pincében – mondtam a szabad levegőn –, kétszer fejbevágott, mert fölborítottam a bádogpoharát.

Ezen a társaim kissé megborzadtak és Laci, aki a vakmerő kirándulást kieszelte, azt mondta, hogy most már a pincéről eleget tudunk.

De erre rátámadtunk.

– Menj csak le te is, ha olyan bátor vagy.

Laci elsápadt, vacogott a foga, de ő is megindult. Pár perc múlva meghallottuk a kiáltóást.

– Segítség, segítség! – és máris kitántorgott egy seprűvel. Amint akadozva elmondotta, a pincében bátran ment előre, de egy boszorkány a seprűjével hátba vágta. Szerencsére még maradt annyi ereje, hogy a seprűt fölkapja és kiszaladjon vele.

Szörnyülködve néztük a pinceajtót, ahol még a legbátrabbakkal is bármi megtörténhetik.

Jó ideig eltartott, amíg a rémségeket el mertük mondani Miska apjának. Arra kértük, kergesse ki a pincéből a törpéket, óriásokat, boszorkányokat.

Meghallgatott, majd nagyot nevetett:

– Beugrattátok magatokat. Mert nincs rosszabb, mint amikor valaki a gerendát az óriás öklének, a seprűt a boszorkány repülő alkalmatosságának képzei.

Madárijesztők a szőlőben

Az én Jenő nevű barátom igen gazdag volt, mert övék volt a domboldal egyik része: vagy negyven sor szőlővel. De amíg az ember odajutott, annyi veszedelmen meg kalandon ment át, hogy már a szőlőt sem kívánta.

Először is el kellett menni egy ház előtt, amely állítólag tele volt bolonddal. Ezt a hatalmas épületet kizárólag ők bérelték és lakták, és hír szerint abból állt minden munkásságuk, hogy vicsorogtak, kiabáltak, bolondoztak.

Időnként mi is vicsorogtunk, kiabáltunk és bolondoztunk, de nem bolondságból. Hanem játékból, vagy mert ezt kívánta a becsület. Ezért nem is féltünk egymástól.

Viszont mi lett volna, ha a bolondok háza ablakán egyszer egy lakó kidugja a fejét és reánk ordít: Hámm! Nem volt jó erre a szörnyű lehetőségre gondolni!

A félelmetes épülettől pár száz méterre, a domb alján elhagyott kút állott. Azt mesélték róla, hogy évtizedekkel előbb beleugrott egy kéményseprő. Valószínűleg azért, mert kormos volt. És ez a kormos egyén azóta is ott lakik, talán a kutat kotorja, talán a vándorokat ijesztgeti.

De a kút kotrása nem járhatott valami nagy eredménnyel, mert békalencse fedte a vizet. Ez még félelmetesebb volt, mint a kutat kotró kéményseprő. Mert mi célt szolgál a békalencse? A békák meg nem főzik, meg nem eszik. Ez csak

varangyikos dísznövény a számukra, amivel undort és rette-
gést akarnak kelteni.

Rádásul, ha az ember a kútba bekiáltott: Hahó! vagy Ki vagy? – valaki vagy valami visszakiáltott: Hahó! Ki vagy? Nem lehetett tudni, ki az, aki felel? A kéményseprő? A békák kirá-
lya? Vagy egy ismeretlen, nem egészen jószándékú tündér, aki a békalencsét ülteti, gondozza, és ha sok van belőle, megnyírja?

Ezután fölfele kanyarodott az ösvény, ahol minden kapu-
ra kiszegeztek egy táblát „Vigyázat, harapós kutya”. Márpe-
dig miként vigyázzon a vándor a harapós kutyára? Ha a gaz-
da nem vigyáz reá, az ember csak addig vigyázhat, amíg a
kutya megharapja.

Ilyen körülmények között szólott Jenő, hogy kora délután
menjünk ki a szőlőskertjükbe, mert megjöttek a seregélyek.
Ha már a seregélyek ott vannak, miért gyülekezzünk mi is
létszámon fölöttinek?

De elindultunk. Elmentünk az ijesztő helyek mellett, beki-
áltottunk a kútba, mire a kút visszakiáltott. Lábujjhegyen si-
ettünk el a harapós kutyák közeléből, mire azok csak udva-
riasan vicsorogtak, mert látták, hogy bátor egyénekké van
dolguk.

Kiértünk a Jenőék szőlőskertjébe; előbb, mint a seregé-
lyek. A seregélyek még messzire voltak és a távoli szomszé-
dok szőlőszemeit szüretelték.

Jenő ismertette a haditervet, amely nem tőle származott,
hanem a nagyanyjától, aki régi szőlőtermesztő és talán va-
rázsló volt. Póznákat kellett fölállítani a szőlősorok közé, raj-
tuk lobogó kabátú alakokkal, madárijesztőkkel, hogy ezek a
csemegéző madarakat riadalomban tartsák.

Őt ilyen bábut írt elő a parancs vagy varázslat. És mi de-

rekasan nekifogtunk. Az első alakot én állítottam a magasba, de csak rövid ideig tartózkodott a megtisztelő helyen, mert ráesett a Jenő fejére. Így elsőnek Jenőt sikerült elriasztani a szőlő közeléből. Majd ásót szereztünk, hogy a póznát szilárdan elhelyezhessük a földben.

Jenő is serényen munkálkodott, becsületesen megalapozta az ijesztő figurák tartózkodási területét. Mígnem egy erősebb szellő után arra lettem figyelmes, hogy a földön ülök, nyakamban egy madárijesztővel.

– Végül is: engem akarsz elkergetni, vagy a seregélyeket?
– kérdeztem, nem minden harag nélkül.

– Ez csak átmeneti nehézség – magyarázta Jenő, azután a póznával fejbeütött.

Lassan és nem fájdalommentesen jöttünk rá a rémítő figurák magasba emelésének módjára. Napnyugtakor ott állt az öt hátborzongató alak, színes kabátban, nyakukra és karjukra kötözött libegő pántlikákkal.

– Most együnk egy kis szőlőt – mondta Jenő, közben nem vette le szemét a szörnyalakokról.

Én is ijedeztem. Hogy a seregélyeknek mi lehetett a véleményük a madárijesztőkről, nem tudom. De engem sötétedéskor ki lehetett volna kergetni velük a világból. A szél csattogtatta a rongyaikat, és világosan hallottam, amint az egyik madárijesztő elsüvítette magát: „Meg-esz-lek.”

– Hallottad? – kérdeztem Jenőtől. Mire Jenő tettetett nyugalommal azt felelte:

– Azt hallottam, hogy „el-vi-szünk”. De minden madárijesztő ilyeneket szokott beszélni. Így ijeszti el a seregélyeket.

– Engem jobban elijeszt – vallottam be.

Jenő sápadtan makogott.

– Mi öltöztettük fel őket, mi kötöttük rájuk a szalagokat és mi állítottuk mindet a szőlőtőkék fölé. Nincs miért félnünk.

Én gyöngé történelmi tudásommal próbáltam érvelni ellene.

– Nepomuk római császárt, meg Bonifác német császárt is a katonák emelték a magasba. Aztán az első dolguk az volt, hogy a katonákat lefejezzék, oroszlánok, tigrisek elé vessék. De csak neked mondom. Hát ez a helyzet.

Erre Jenő vacogni kezdett.

– Minek erről most beszélni? Én azt tanácsolom, fussunk innen, amíg nem késő. Majd máskor eszünk szőlőt.

Azzal nekiiramodtunk az útnak, ahol becsületes rémek vártak, amelyeket nem a mi kezünk és képzeletünk teremtett.

Barátom a folyóvíz

A Körösben fürödtünk Jóskával és Erzsikével. Erzsikét azért bízták ránk, nehogy vízbe füljön. De ez olyasmi volt, mintha egy pisztrángot féltettek volna a vízbefúlástól.

A vízben nem félni kellett, hanem örülni, amikor a folyó fölé hajló fűzfák ágairól sötétkék szárnyú pillangók repkedtek és a szemünkbe vágott a nap.

Egy ízben beúsztuk a folyó közepébe, ahol Erzsike váratlanul a szemembe fröcskölte a vizet.

Ma már kevesen tudják, mit jelentett ez a titokzatos megnyilvánulás.

A fröcskölés a bizalom és a vonzódás jele volt. Akit egy leány szembefröcskölt, annak megnőtt a szíve és beleköltözött a nem mindennapi vonzalom rózsás arccal és féltő szelídséggel.

Én elpirultam ettől a vizes vallomástól, visszafröcsköltem, majd szóltanul kiúsztam a partra. Tudnivaló, hogy az érzelmekkel telt szív mindig néma, ezért megrendülten végigtorkáltam a part fövenyén, amíg el nem értem a bűgógátat. Ezen úgy rohant át a víz, hogy a gát és a folyó között hézagot hagyott. Ha itt az ember lemerült, a feje fölött zuhogott át a víz és senki sem láthatta a gát tövében álló boldog férfiút.

Általában négyen húzódtak meg a víz alatti levegőben, de a nagy zúgás miatt beszélni sohasem tudtak. Kettő többnyi-

re a boldogságot érezték, avval volt tele a szívük, ketten pedig felejteni akartak a víz dübörgésében.

Én álmodozva álltam a felettem futó víz alatt, néha egy-egy hal is megcsillant a fejem fölött, ezek átsuhantak a vízben, szerencsét próbálni. Úszó fadarabokat is vitt át a víz, amelyek talán felülről jött üzenetek voltak. Vagy csak úgy maguktól indultak neki a nagyvilágnak. Láttam a békakirályt is, fénylett a napsugárban és gyémántkoronát viselt a fején.

Csodálatos volt a vízi világ, amint nagy dübörgéssel elhömpölygött a fejem felett. Erzsikére gondoltam, akinek megkérem a kezét, ha tizenkét éves leszek.

És ha szüleink tiltanák ezt a frigyet, elhozom őket a gát tövébe, ahol ők is rájönnek a vízi világ szépségére és megértik, hogy ez nem lehet másként.

Már jó félórája ültem a gáton átbukó víz alatt és kezdtem unni a tündérvilágot. Ugyanaz a víz, ugyanazok a halak csillogtak meg a fejem fölött és úgy határoztam, hogy férfias szavakkal megmagyarázom Erzsikének, hogy érzéseink kölcsönösek. Ő is megpillanthatja a feje fölött átbukó vizet, amelyben még a fadarab is csillog.

A levegő folyosójában végigmentem, ami kissé kellemetlen volt, mert szűrták a talpamat a kavicsok.

De a nagy cselekedetekhez mindig áldozatra is szükség van, és Erzsike biztosan megérti, hogy ez nem lehet másként. Kikecmeregtem a partra és lefelé indultam, ám néhány pillanat múlva hatalmas rúgás fogadott.

Jóska volt, aki kissé sápadtan szaladt utánam.

– Hát nem fulladtál meg – mondta örömmel és egyben szemrehányóan –, de megállj, mert vízbefojtalak én.

Evvél megint megrúgott.

– Nézd, Jóska, ha mindenkit meg akarsz rúgni, aki nem

fulladt a vízbe, akkor galád cselekedetedet évezredekig folytathatod.

– Láttuk, amikor lebuktál a víz alá és nem jöttél fel. Már egy sereg ember áll hálókka az alsó gátnál, hogy kifogjon. Agyon fognak ütni és bedobnak a Körösbe.

Próbáltam magyarázkodni. A gát alatt ültem és elmélkedtem az emberi vonzalmakról és a barátságról.

– Nesze neked emberi vonzalom és barátság!

És azzal újra megrúgott.

A támadás olyan váratlanul ért és Jóska úgy föl volt indulva, hogy a rugdosódását nem adtam vissza. Különb is annyi aggodalmat láttam gyalázatos rugdosásaiban, amennyi egy baráttól kitelik.

Ezért csak makogtam.

– Láttam sellőket és hallottam a víz énekét is.

Ebben a pillanatban Erzsike tűnt föl, és mint egy kínvallató, húzni kezdte a hajamat.

– Meg akartál fulladni – sikoltozta – és most sellőkről kezdsz mesélni. De majd megfojtunk aggodalomból és barátságából.

Erre a durva beszédre elhatároztam, hogy Erzsikét nem veszem feleségül. Mert csak végzetes félreértés lehetett, amikor a szemembe spriccolt.

– Ha ennyire ellenségem vagy, akkor miért spriccoltál a szemembe?

Erre Erzsike, a hangjában gonoszszággal, így szólt:

– Én azt spriccolom szembe, akit akarok. Különb is reád fért egy kis zuhanyozás.

Nem szóltam semmit, csak visszamentem a gát alá. Nézem az átzuhogó vizet, de most már nem a boldogok, hanem a megkeseredettek közé álltam.

A fölöttem elúszó halak némán vigasztaltak, a mennydörgő víz megkeményítette szívemet. Így egy negyedóra múlva nyugodtan jöttem ki a partra, elcsitult szenvedéllyel.

Társaim eltűntek a közelemből, cserében viszont elnyertem a víz barátságát.

Csónakázás

Gyermekkoromban, amikor melegen kezdett sütni a nyári nap, nem volt nagyobb öröm és fölfedezői kaland, mint ha az ifjú egyén a Körös szelíden zöld és helyenként veszedelmes hínáros vizében csónakázhatott. Lehajló fűzfák alatt csobogtunk, kék szitakötők kísértek, mint könnyű helikopterek, hogy légiessé tegyék titokzatos utunkat.

Gyurkával eveztünk, egy potrohos bárkában, amit nehezen lehetett irányítani és kormányozni, akár az első léghajót. De elszántsággal és furfangos erővel mégis elértük a simán lejtő partot, hogy megpihenjünk, gondolkozzunk és esetleg újabb fölfedező útra induljunk.

Ekkor azonban kék fürdőtrikóban, lengő szőke copffal kikötésünk verítékes helyére hirtelen odalibbent Ilonka és mosolyogva megkért bennünket, hogy vigyük egy kicsit csónakázni. Sem Gyurka, sem én nem tudtuk, hogy ez a gyöngéd fölszólítás melyikünket illeti. De már az első pillanatban halványulni kezdett régi barátságunk.

Ilonkának a csónak elején adtunk helyet, mert így mindketten szemmel tarthattuk. Majd az evezővel nem kis fáradtság árán eltaszítottuk magunkat a parttól. Közben azonban könnyedséget mímeltünk és igyekeztünk tréfálkozni is.

Megint bent voltunk a zöld vízben, a lehajló fűzfák alatt. És azon igyekeztünk, hogy az evezés nehézségét könnyed szavakkal titkoljuk el.

– Olyan könnyedén haladunk, mint a macska – jelentette ki Gyurka, aztán felnyögött.

– Miért nyögdécselsz? – szólt hátra Ilonka.

Gyurka megmagyarázta, verítékezve:

– Nem nyögdécselek, hanem a macskát próbálom utánozni, amikor dorombol.

Nekem is be kellett kapcsolódnom a társalgásba.

– Nálunk odahaza két macska is van. Hogy vigye el az ördög.

Ilonka ezt nem értette.

– Mit vigyen el az ördög?

– Hát a macskákat. Mert egykettőre megkarmolják az embert, ha nem vigyáz. Hogy az ördög vigye el.

Húztuk az evezőket, a gyalázatos bárka pedig csak lassan haladt előre.

Gyurka újra csevegni kezdett.

– A múltkor cirkuszban voltam, és láttam jegesmedvét. Esne belé a nehézség.

– Miért? – érdeklődött Ilonka.

De Gyurka erre is talált kibúvót.

– A jegesmedve jégkunyhóban lakik. Miféle állat az olyan? Hogy esne belé a nehézség.

Verítkezünk a nagy igrékezetben. És beszélni próbáltunk. Rajtam volt a sor.

– Én kirándulni is voltam, és jaj, láttam egy kőszáli sast, jaj!

– Ezt értem – szólt hátra Ilonka –, de miért teszed hozzá, hogy jaj?

Ezen el kellett gondolkodnom.

– Jaj – mondtam –, a sas olyan nagy volt, hogy te is azt mondanád rá, hogy jaj!

Közben a szitakötők feltüneztek és az egyik az iszonyatos csónak orrára ült.

Ilonka megijedt.

– A szitakötők nem csípnek? – kérdezte rémulten.

– Jaj, jaj – nyögdécseltünk Gyurkával kórusban.

– Szóval csípnek – rémuldözött Ilonka.

Erre már nem is feleltünk, csak úsztunk a verítékben.

– Kössünk ki – ájuldozott Ilonka. – Ha nem feleltek, az a legrosszabb jel. Lehet, hogy a szitakötő csípése rendkívül veszedelmes.

Nagy kínok között a part felé fordítottuk a gyalázatos csónakot. De a víz tovább sodort. Olyan elkerített partrészre, ahol a gazdagok, fináncok és főurak szoktak napozni, enni, sört inni. Az üres sörösüvegeket azután többnyire kőhöz

csapták és az üvegcserepeket bedobták a folyóba. Szórakozásképpen, vagy a part védelmére.

Ilonka kiugrott a bárka orrából, Gyurkával ketten pedig gyanútlanul a sekély vízbe szálltunk ki.

Gyurka azonnal fölszisszent, én két lépés után éreztem, hogy valami éles cserép hasítja föl a talpamat.

A fináncok és főurak napozóhelyén rajtunk kívül nem volt senki. Így idegen emberfia nem látta, hogy gyaloglás közben vérnyomokat hagyunk magunk után. Ilonka középen ment és nem is sejtette, hogy csak kínok között tudjuk követni. De igyekeztünk vidám képet vágni, és sétafikálásnak álcázni a bicegést.

– Egészen jól csónakázhattunk volna, ha a szitakötők nem támadnak meg – mondta Ilonka gyanútlanul.

Gyurka büszkén lépkedett és én sem akartam mögötte maradni elszántságban. De mindketten éreztük, hogy régi barátságunk nagyon meggyengült.

– Nincs szebb időtöltés, mint a csónakázás – jelentette ki Gyurka –, ami pedig a szitakötőket illeti, azokat bármikor agyoncsapom.

Bátor kijelentése után pedig minden átmenet nélkül sziszegni kezdett.

– Miért sziszegsz? – érdeklődött Ilonka.

Gyurka egy darabig ötölt-hatolt, majd bejelentette, hogy sziszegésével a kígyókat akarja elriasztani.

Ezt a nagyképzű kijelentést én sem hagyhattam annyiban.

– Az igaz, hogy a szitakötők igen veszedelmesek – jelentettem ki –, de mindet elpusztítom, ha kell, az életem árán is.

Úgy gondoltam, hogy elszánt szavaimmal sikerült ellensúlyoznom Gyurka handabandázását.

Ezután én is sziszegni kezdtem.

– Én is azért sziszegek, mert el kell riasztani minden kígyót a környékről.

Erre Gyurka aljasul még erősebben sziszegett, minden lépésnél.

Mosolyogtunk, sziszegtünk, sőt időnként föl is jajdultunk.

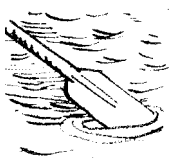
– Szaladjunk – javasolta Ilonka –, mert engem egy társaság vár. Tőlük szöktem meg, amikor megláttam, hogy csónakázatok.

A bejelentésre azonnal bicegni kezdtünk, őszintén és becsületesen.

– Szaladj előre, mi addig összeszedjük a szitakötőket – mondta Gyurka hűvösen.

És miután eltűnt Ilonka szőke copfja és kék fürdőtrikója, Gyurka még megjegyezte, hogy hősiezen viselkedtünk. Ez ugyan nem volt igaz, de azért hallgattam. Szótlatlanul baktattunk az elhagyott bárkához, s már az üvegcserepekkel sem törődtünk.

A fájdalomnál is erősebb volt a helyreállt barátság.

Szüret

Nálunkfelé, ha valami jó ígérkezett, azt mondtuk rá, hogy szüret. Például, ha születésnap következett dobostortával, arra rámondtuk, hogy „akkor szüret”. De amikor kirándulásra hívták az embert, azt is evvel a két szóval fogadtuk, hogy „akkor szüret”.

Általában minden szép és jó szüret volt, kivéve magát a szüretet. Mert arra nem tessékelték az apróbb ifjúságot. Nőni kellett pár centimétert, amíg a tulajdonképpeni szüreten részt lehetett venni. Azonban az évszakok váltakozása ezt is meghozta. Miska egy szép napon azzal állított be, hogy menjek el hozzájuk szüretre.

– Akkor szüret – feleltem örömmel, de Miska leintett.

– Nem egészen. Ugyanis a szőlőt nekünk kell leszedni, de úgy, hogy alig maradjon a böngészőknek.

A böngészők ez esetben nem könyvet forgató tudósokat jelentettek, hanem azokat, akik a szüret után otthagyták a szőlőt keresték. Mintha valaki halászni próbálna a kiszáradt tóban!

– Nem is a böngészőknek lesz szüretjük – feleltem föllekesülve, mire Miska újabb tanácsokkal látott el.

– A birkapaprikásból csak addig egyél, amíg jólesik – mondotta. Ebből tudtam meg, hogy az is lesz.

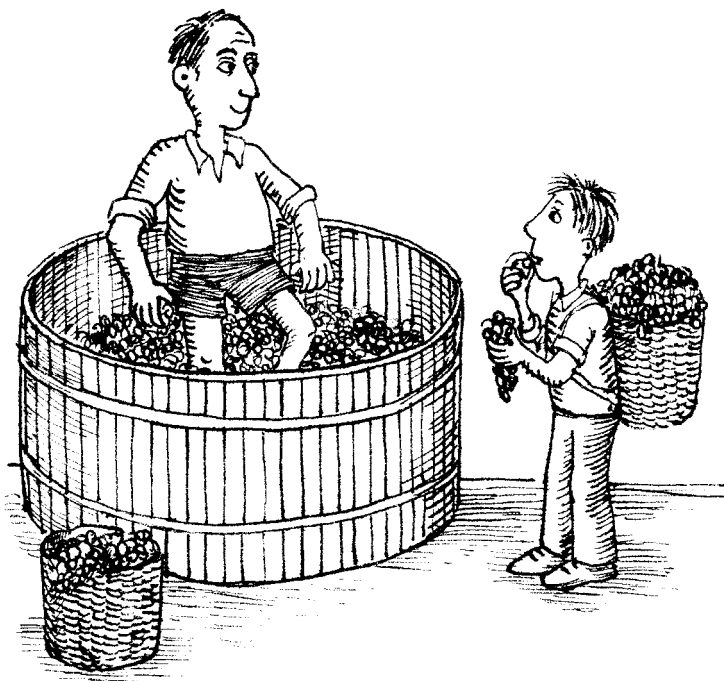
– Ha birkapaprikás is lesz, akkor szüret – válaszoltam boldogan. Miska nyugtalankodott.

– Vigyázz, mert a szüret: nem egészen szüret.

Most már nem tudtam mitévő legyek. Miska szüretre hív, azután lebeszél róla.

Mindenesetre másnap ott voltam kora délután a szőlőben, ahol én is kaptam egy nagy, becsületes puttonyt, és Miskával megindultunk a domboldalra. Szedtük a szőlőt, ettük a szőlőt, én mielőtt a puttonyt megtöltöttem, legalább egy fél puttonnyi szőlőt megettem.

Jó volt a szőlő, édes, illatos, többet is megettem volna, ha tudtam volna. Levittem hát a szőlővel teli puttonyt, s betöltöttem a kádba. Közben pedig szörnyülködtem. Ugyanis a kádban a szőlőszemekon kívül Miskának egy rokona is benne volt, egy meglett férfiember, fürdőnadrágban. És nem szégyellt ebben az állapotában táncolni. Ropta a szőlőszemekon

a csárdást egymagában, s nekem csak ennyit mondott, hogy hozzak még talp alá valót. Én többször fordultam, közben még ettem is, különösen szép aranyszínű szőlőt, bíborszínű szőlőt, s aztán vittem egy újabb puttonyt, hogy legyen, amin a bácsi táncoljon. Illendőségből nem néztem meg, milyen cipő van a lábán, ha ugyan nem mezítláb állt neki muzsika nélkül mulatni.

– Nem kérsz egy kis birkapaprikást? – kérdezte Miska édesanyja, és én kértem, mert a szőlőből már elegendő volt.

Azután tovább hordtam a puttonyt, a paprikásra ettem a szőlőt, a szőlőre a paprikást. Mígnem éreztem, hogy a szőlő csíp, a paprikás pedig émelvítően édes, a puttony nehéz, és az élet általában keserves.

De tartottam magamat. Mert milyen az a férfiember, aki kibírja a harcot, a fagyot, a nap melegét, a viszontagságot, és egy szüreten esik el? Pontosabban szólván: belefullad egy bográcsba vagy egy mustos hordóba? Nem úgy, mint az igazi vitéz, hanem mint az őszi légy.

Ekkor jött Miska, hogy siessek, mert eleresztik a békát. Így hívták akkoriban a rakétát, szégyenletes módon. Ma, amikor rakéták kerülgetik a Földet meg a bolygókat: ezeket senki sem merésznél békáknak nevezni.

Bólintottam, hogy a béka eleresztése ellen nincs kifogásom, sőt azt is mondtam volna, hogy „akkor szüret”, ha nem lettem volna éppen szüreten. Mégpedig olyan szüreten, ahol a birkahús émelvítő, a szőlő pedig fagygyűző volt. Eresszék el a békát, csak ne kelljen megegyem.

Lementem Miskával a békához, Miska édesapja mosolygott, a kezében ott volt egy hosszúkás barna béka, lecsüngő gyűjtőzsinórral. És amikor összegyülekezett a szüretelő nép,

Miska édesapja meggyújtotta a béka zsinórját, mire a béka villant egyet, majd durrogott és szétment a levegőben.

Rajtam körülbelül ekkor tört ki a kólika. Verítkeztem, lázam volt és rettenetesen fájt a gyomorszájam.

– Miska – mondtam –, végem van. Beteg vagyok.

A kólikáról hallgattam, mert nem voltam egészen bizonyos benne.

Erre Miska lekísért a présház melletti szobába és lefektetett egy háncsból fonott ágyra. Előbb azonban töltött egy pohár bort.

– Ez jót tesz – nyújtotta át a poharat.

Megittam, lefeküdtem.

A bornak csak annyi lett a hatása, hogy forgott velem a szoba. Szerencsére egészen kicsi szoba volt.

Az ablakon pedig besütött valami. Nem tudtam eldönteni, mi süt be, a szüreti Nap vagy a szüreti Hold.

Kacsalábon forgó toronyház

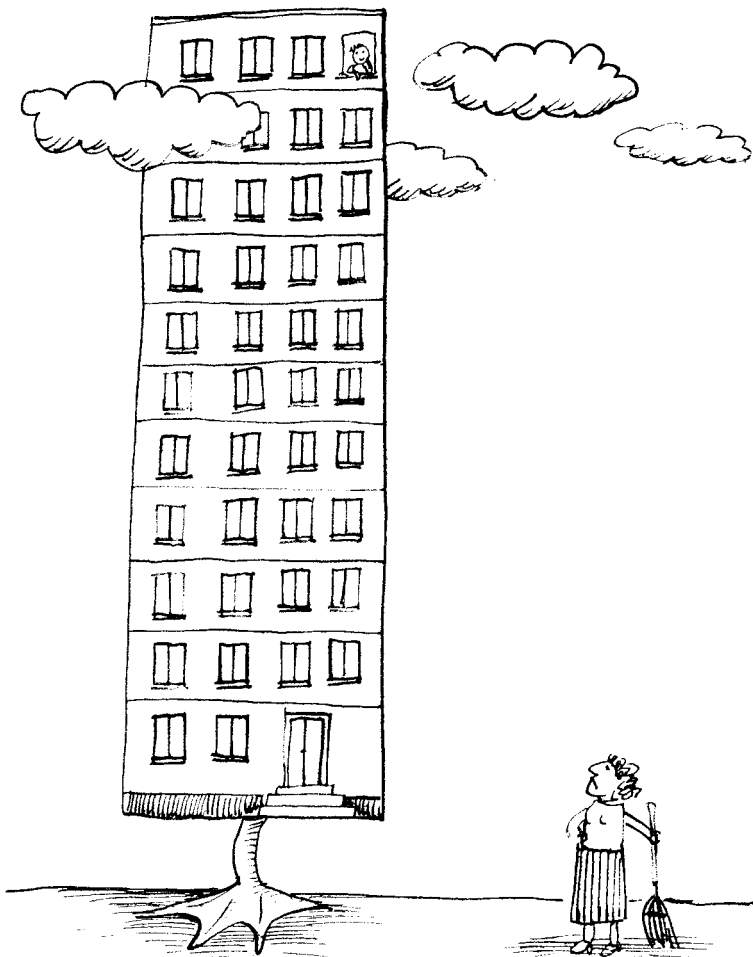
Kovács Pistáék a jó múltkoriban új lakásba költöztek, amely egy toronyház legfelső emeletén van, a felhők fölött. Illetve: ha a felhők feljebb emelkednek, akkor a felhők alatt. Az ilyesmi melegebb időben történik, főleg nyáron. De a felhők néha más évszakokban is fennebb vannak, lévén, hogy igen könnyű vattából szokták ezeket a fontos légköri tüneteményeket előállítani.

De a Kovács Pistáék toronyháza nem éppen akármilyen építmény, hanem igen különös és szinte mesebeli. Ugyanis kacsalábon is képes forogni, ha úgy dönt a lakóbizottság.

Egyébként eredetileg ez a toronyház is szokásos toronyháznak épült, de Pista apjának van egy mérnök barátja, aki megtervezte a kacsalábat, ugyanis pontos rajz nélkül ma már az ilyet nem szabad elkészíteni.

A kacsaláb tervrajzát én is láttam. Igen szép munka, a talpánál erősen kiszélesedik, és gyönyörű, sárgászöld színűre pingálta a mérnök. Mint kiderült, nem jutott hirtelen eszébe rendes kacsaláb és ezért egy vadkacsalábat tervezett. De nem illett emlegetni a kacsá vad mivoltát, mert sem kastélynak, sem toronyháznak nem szabad vadkacsalábon forognia. Ugyanis a vadkacsaláb sokkal kiszámíthatatlanabb találmány, mint a rendes kacsaláb. Ezért a régebbi mesékben a kastélyok kizárólag házikacsalábon forogtak.

Pista azt is elmondta, hogy a kacsaláb kivitelezése több

hónapig tartott. Előzőleg kiásták a helyét, majd abbahagyták a munkát, mert éppen kifogyott az épületkarbantartóknál a kacsaláb. Ezért egy időre betömték a gödröt, majd amikor megérkezett a kacsaláb, néhány hónap múlva a helyét újra kiásták.

Ezalatt a kacsaláb a tömbházak közötti játszótéren volt és a gyermekek le-föl mászkáltak rajta, és néha csúszkáltak is, meg forogtak. Így sajnos, kissé meg is rongálták, úgyhogy mire beszerelték a toronyház alá már meglazult, lötyögős lett és működés közben kissé kattog.

Persze azért egészen jó kacsaláb, mert forogni kitűnően tudna, amikor ezzel a céllal bekapcsolják.

Az első hetekben sokat forgolódtak vele a lakók, de nem tetszett ez az egyik boszorkánynak, aki Pistáék emeletén lakik és igen szédülős. Ő abban az időben seprűnyélen repült a tizedik emeletre, mert a lépcső se tetszett neki. Ez a boszorkány különben is mindent kifogásolt, ami a toronyházban történt és a le-föl szaladgáló gyermekeket is megette volna, ha nem tartott volna a lakóbizottságtól.

Meg is ragadta egyszer az egyik gyermeket, hogy becipelje a konyhába. De a lakóbizottság azonnal gyűlést tartott és kimondták, hogy ebben a toronyházban tilos a gyermekek evése, mert ez az eljárás nem illik egy toronyház tisztességes lakójához.

A feliratot a földszint előcsarnokában helyezték el, Miska bácsinak, a toronyházmesternek az ajtaja mellett. A boszorkányt azonban sérthette a felirat, mert egy éjszaka letépte a nagyobbik felét. Így utóbb csak az volt olvasható rajta, hogy „A toronyházban tilos”. A lakók azonban pontosan tudták, hogy ez a gyermekek elfogyasztására vonatkozik.

Viszont a boszorkány úgy állt bosszút, hogy valahányszor a toronyház forogni kezdett a kacsalábon, mindig kiáltozott, óbégatott, hogy ő szédül.

Erre újabb lakóbizottsági gyűlést hívtak egybe, amelyen a boszorkány csúnya veszekedést rendezett a kacsaláb működése miatt. Úgy rikácsolt, mint egy boszorkány, mert nyilván

az is volt. Végül Miska bácsi a békesség kedvéért igazat adott neki és meg is szüntette a kacsaláb működését.

De a lakók mérgesek lettek, amiért beszerelték a kacsalábat és mégsem használják semmire. Egyesek azt akarták, hogy alakítsák át porolóvá, amely forog és ütögeti a szőnyeget.

Elhívták a mérnököt is, aki a kacsalábat tervezte és megbízták, hogy szerelje át akár porolóvá, akár önműködő ajtócsukóvá, mindenesetre valamivé, aminek haszna van.

A mérnök alaposan körülnézett a toronyházban, és hamarosan talált benne egy üres kürtőt, ami a földszintet összeköti a tizedik emelettel.

Számításokba mélyedt, majd bizonyos átalakítás után ebbe helyezte el a kacsalábat, a tetején fülkével.

És a mérnök szakértelmének és rátermettségének köszönhetően a kacsaláb most már nem a talpa körül forgott, hanem kattogva föl-alá járt az emeletek között és vitte a tetejében a fülkét.

Amint Miska bácsi mondta, liftté, illetve felvonóvá alakult át, ami a mérnök érdeme.

Azóta kattogva – és néha hápogva – viszi a magasba a lakókat, és csak a hangjáról lehet arra következtetni, hogy egy kacsalábon forgó toronyház kacsalába gyalogol az emeletek között.

Magam is jártam vele, illetve a kacsaláb járt velem, amíg én álltam. Különben a boszorkány is megjavult, mert Miska bácsi elvette a seprűjét. A seprű ugyanis fölöslegessé vált, amióta a megjavult boszorkány nem seprűvel repül a tizedik emeletre.

A gyöngyvirág meg a tudomány

Májusban annyi minden búvik elő a fekete földből, hogy egykori jó tanítóm sem tudná megszámolni, pedig ő annyi számot tudott fejből, mint egy csillagász. Mert hiszen a csillagászok ismerik a legtöbb számot, elszámolnak millióig, billióig, sőt billiárdig is. Bár gyermekkoromban volt olyan fölfogás, hogy a billiárd tulajdonképpen nem is szám, hanem egy társasjáték, mint a kugli. Azonban azóta bizonyára megcáfolták ezt az elméletet is, ma már a csillagászok osztják meg szorozzák a billiárdot és olyan szép eredmény jön ki nekik, hogy jutalomkönyveket és dicsérő okleveleket is kapnak érte.

De a fekete földből még több minden üti föl a fejét, mint amennyit egykori jó tanítóm számon tudott tartani vagy amennyit a csillagászok éjszaka a magányukban elképzelnek.

Arról volt ugyan tudomásom, hogy az első gombákat a manók nyitják ki, mint mi az esernyőt. Ezek az apró és meséskönyvekben gyakorta leírt lények a gomba kalapja alatt ülnek, nehogy az esőben megázzanak.

Érthető a megszámlálhatatlan fűszál felnövekedése is, mert ezek a földben voltak, valamiképpen összezsavarodva, mint az ébresztőóra rugója. Májusban aztán kiegyenesednek, mégpedig a hegyüknél, és lassan fölfelé nyomja őket a rugó belső feszültsége.

Az orgonabokrokon kinövő orgonákat viszont a tavaszi

szél fújhatja elő, hogy késő este meg hajnalban tudjon rajtuk orgonázni. A lila orgonák rejtett sípjain szomorúan búgó dalokat játszik a szellő. Viszont a fehér orgonákon vidámabb énekeket zúgat örömünkre és okulásunkra.

Nem sorolom föl a megszámlálhatatlan tüneményt, mert nem vagyok csillagász, így csak egy-két tucatig juthatok el és ha még nagyon összeszedem a gondolataimat, az egészet megtoldhatom egy tizedes törttel. Holott egy tizedes tört-virág nem igazi virág, mert még pohárba se lehet tenni.

Mindössze azt akarom elmondani, hogy megfigyeléseim és fölfogásom szerint miként jönnek létre a gyöngyvirágok, a májusnak ezen különleges csodái.

Előbb az volt az elképzelésem, hogy a gyöngyvirág a januárban lehullt hópihékből születik. Mert hiszen éppen olyan fehér és az apró szíromleveleinél éppen olyan szögletes, mint a tenyerünkbe szállott hókristály.

Tehát a hópihéék leesnek a fekete göröngyök közé, majd a fény hatására nőni kezdenek, fölkúsznak egy vékony zöld száron, szép sorjában, és ezáltal egy szál gyöngyvirágot alkotnak.

Sajnos a pontos tudományos vizsgálataim nem igazolták ezt a nemes és egyszerű fölfogást. Ugyanis arra kellett rájönnöm, hogy a fény és a meleg hatására a hópihe nem növekedik, hanem elolvad. És lefelé gördül, ahelyett, hogy egy zöld száron kúszni kezdene fölfelé.

Ezidőben került a kezembe egy tudományos meséskönyv, amelyért köszönetet kell mondanom Kovács Miska barátomnak.

A tudományos jellegű meséskönyv szerint éjszaka tündérek táncolnak a kertekben és egy-egy gyöngyszem pereg le a nyakukról, a göröngyök közé. A tudományos meséskönyv,

melyért itt mondok köszönetet Kovács Miska gyöngyvirág-kutató barátomnak, úgy magyarázta a csodát, hogy a lehullott gyöngyből nő ki a gyöngyvirág.

Sajnos, a magyarázat csak ideig-óráig tűnt elfogadhatónak.

Először is, a tündérek kizárólag az erdei pázsiton táncolnak és ki nem állhatják a sarat.

Másodszor, nincs is gyöngy a nyakukban, mert olyan szépek, hogy nem szorulnak rá efféle cifraságokra. Harmadszor pedig, a feltételezett gyöngy elvész, ha elgurul, és nemhogy több lenne belőle, de egy se marad.

Ezután új irányban kezdtem a kutatást. Abból a föltevéstől indultam ki, hogy a törpék piros csíkos nadrágban és lilárikóban éjszakánként a kertekben kosárlabdáznak. És az

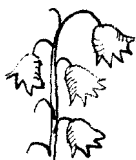
a csapat nyer, amelyik több fehér gyöngyöt tud a zöld szár tetejébe hajítani.

Ezt a tudományos föltevést le is írtam, hogy a gyöngyvirágok keletkezését végül megnyugtatóan megmagyarázzam.

Sajnos, tudományom valami növénytudós markába került, aki elképzelésemet durván, sőt gúnyosan megcáfolta.

Azt írta, hogy manók nincsenek, éppen ezért csak az erdőben kosárlabdáznak, a labdájuk nem gyöngy, hanem csergolyó vagy gyengébb csapatok esetében bükkmakk. Végül pedig hiába dobják a zöld szára, onnét azonnal le is esik, a kosárlabdázás szabályai szerint. Éppen ezért világos, hogy a gyöngyvirág nem a levegőből kerül a helyére. Hanem a föld alól nő ki.

Ez a durva magyarázat elkésérített. Elfogadtam, hogy a gyöngyvirág alulról nő fölfelé. Csak azt nem értem, ezek után sem, miként keletkezik a sárszagú földből a gyöngyvirág illata. Pillanatnyilag ezt kutatom és töprengve járom a kerteket és az erdőket.

Emberi kéz

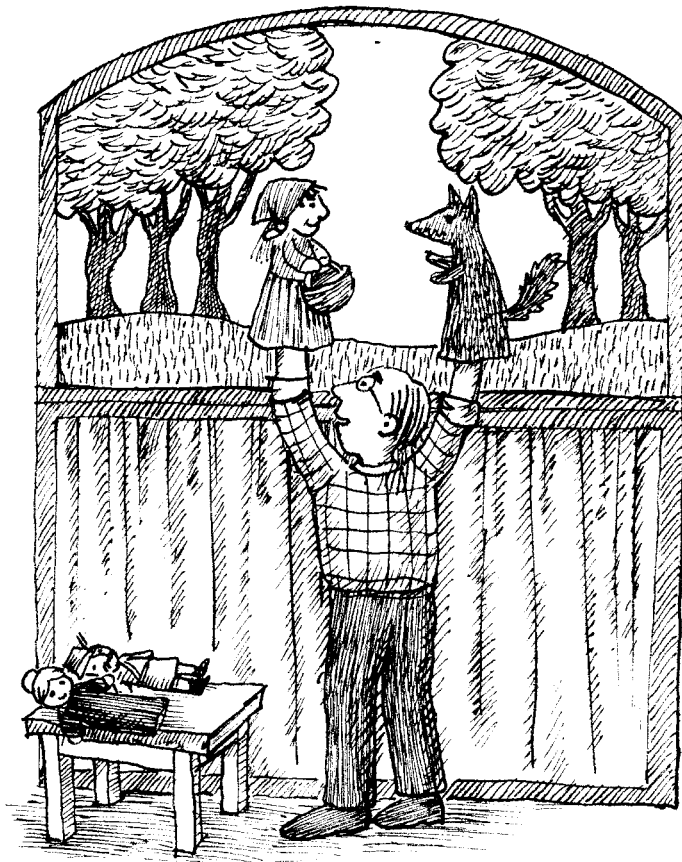
A tavaszi világ tele volt csodákkal, bódító jázminillattal, kakukkszóval, amikor még annak is híre jött, hogy az iskolában bábszínház előadás lesz. A tanító bácsi jelentette be és azt is megmondta, hány lejt hozzunk magunkkal. És másnap ott zsúfolódtunk az osztályteremben, az orrunk előtt egy kifeszített kék lepedő, fölötte egy bíbor függönnyel letakart kalickával. Akkor a lepedő mögül egy bácsi felénk kiáltott, hogy Piroska és a farkas történetét fogjuk megtekinteni. A mesét ismertük, de hirtelen mindenki elhallgatott és izgatottan várt. Vajon valóban úgy ment-e végbe a mese, ahogyan ismerjük, vagy egész másféleképpen? Megszólalt egy kézi csengő, azután föllebbent a függöny. Álmélkodás és nem várt gyönyörűség sóhaja töltötte be hirtelen a termet.

Hát egyáltalán nem kalickát fedett a függöny, hanem egy sűrű erdőt. Vagy tíz kartonpapír fa jelent meg bámuló szemünk előtt, a törzsük azonban természetesen barna volt. Sűrű erdő tavaszi szélfúvásban.

Akkor jobb oldalon feltűnt egy piros főkötős, piros szoknyás leány, kezében kosárral, aki a vártnál egy árnyalattal mélyebb hangon, lányosan énekelni kezdett. Nyilván Piroska. Ő maga adott nekünk igazat.

„Én vagyok Piroska, ki ruháját kimosta.”

Tehát egészen tiszta ruhában vitte az ebédet! Hirtelen azonban éreztük, hogy eláll a lélegzetünk. Csak nem fog va-

lahonnét előkerülni a farkas is? De bizony jött az magától. Nagy, hegyes fülű ordas volt. És hogy ne legyen kétség, maga is énekelt vonító hangon.

„Piroska, hát ide hallgass! Én vagyok az ordas farkas...”

Aztán megkérdezte:

– Te hova mész?

Mi azon a véleményen voltunk, hogy Piroskának szó nélkül tovább kellene sietnie.

Jóska barátom a hátam mögül oda is kiáltott.

– Piroska, ne felelj neki!

De Jóska mind mondhatta. Mert Piroska meglengette a kosarát és így énekelt gondtalanul, egy kissé öblös, de mégis kislányos hangon.

„Felkeresem nagyanyámat, viszek neki libamáját.”

Mindenki felhőkölt. Ezt eddig nem tudtuk, a meséből mindig kihagyták, eltitkolták előttünk.

„És hol lakik nagyanyád?”

– Ne mondd meg! – kiáltotta Jóska kétségbeesetten.

De Piroska megmondta.

„Itt az erdő mélyén...”

Mire Jóska fölzokogott:

– Jaj, Piroska!

– Bizony alaposan benne vagyunk a pácban – suttoztam hátra Jóskának.

A terem rémülten figyelt.

Vajon lesz-e bátorsága az ordasnak, hogy megelőzze Piroskát, bekapja nagyanyót és a helyébe feküdjék?

Nincs mit kerülgetnem a szót. Volt neki.

De az már a következő felvonásban történt. Nagyanyó hófehér hajjal, mit sem sejtve, sőt türelmetlenül várta Piroskát. És erre becsörtet a farkas, aztán megáll ugrásra készen, éhesen. Nagyanyó pedig halkán, szinte suttozva megkérdezte:

„Ebédemet elhozta kosarában Piroska?”

Mire a rút és elvetemült ordas megpróbált úgy beszélni, mint egy kislány.

„Éppen Piroska keres, tessék, itt a bableves!”

Erre a közönség szinte felüvöltött. Az elvetemült ordas még a libamáját is letagadta!

Azzal lement a függöny, és mikor újra fellebbent, már az ordas szuszogott a díványon, a fején fejkendővel.

Meg tudtuk volna ölni. De csak bámultunk. Mi itt a teen-

dő? Még abban reménykedtünk, hogy Piroska meg fog kü-
lönbözteni egy hegyes fülű és szürke szőrű vadállatot a
nagyanyjától.

Sajnos, tévedtünk.

„Itt az ebéd, nagyanyó, minden falat csuda jó.”

Többen bőgték.

– Jaj, Piroska – zokogott Jóska is.

„De miért hegyes a karmod?” – kérdezte Piroska, sajnos
nem elég jó megfigyelőképességgel.

„Hogy jobban megfoghassalak” – próbált nyögni az ordas,
mintha öreg néni lenne.

A galád dúvad vonító hangon beszélt, Piroska pedig meg-
fontoltság híjával. Mígnem elrettenve láttuk, hogy lemegy a
függöny, s mikor föllebben, csak az ordas fekszik a heverőn,
fejkendő nélkül, jóllakottan.

Hortyogott. Volt szíve egy kislányt megenni!

– Nyúzzuk meg – ordította valaki.

Lehajtottam a fejemet. Én úgy sejtettem, nincs miben re-
ménykedni.

Mígnem vidám férfihang hallatszott, és az ajtó kitárult. Egy
csodálatos zöldruhás alak jelent meg.

„Az ajtón ki kaparász? Megjött, megjött a vadász” – danolta.

– Gyere, gyere! – üvöltött a terem.

És ő jött vadászpuskával. Az ordas hortyogott. Egyesek
kuncogtak. Aztán: piff! Aztán puff!

– Végem van – üvöltött az ordas.

Nemsokára előkerült Piroska és nagyanyó épen, egészsé-
gesen.

Mindenki tapsolt. Volt, aki sírt.

Olyannak tűnt, mint a mese, noha a szemünk előtt meg-
történt. Abban a pillanatban véletlenül leszakadt a kék füg-

göny. S ott állt háttal egy bácsika, mellette egy asztal. Azon rongybabák, vagy inkább csak rongyok. Egy szürke rongy, egy piros rongy, egy zöld rongy, egy fekete rongy. Jóskával lábujjhegyen kimentünk.

– Milyen volt? – kérdezte a tanító bácsi szelíden.

– Nagyon érdekes – mondtuk halkán –, de a legvége nagyon furcsa. Csak rongydarabok feküdtek az asztalon.

– Azért, fiaim – mondta a tanító bácsi –, mert már hiányzott belőlük a bábjátékos keze. A teremtő kéz nélkül pedig minden csak kő, rongy, por vagy hulladék.

Udvari csillagászat

Nyár vége felé lassan minden megnő, kifejlődik. Ilyenkor van a földön a legtöbb kelkáposzta, az égen pedig a legtöbb csillag. Ez mind a melegtől és a záporoktól bújhat elő, mert a vetemények meg a csillagok ilyenkor érezhetik magukat a legjobban. Ha nagyon kedvez az időjárás, még az is előfordul, hogy egy-egy csillagnak hosszú indája nő és mögötte tekereg az égbolton: azokból lesznek azután az üstökösök.

A csillagokat gyakran figyeltem és tanulmányoztam, mert egy időben udvari csillagász akartam lenni. De aztán láttam, hogy nem tudok velük boldogulni, mert a legnagyobb összevisszaságban nőnek, főként ha az idő meleg és tiszta. Úgy tapasztaltam, hogy a nyár igen kedvező a számukra, mert ilyenkor kigömbölyödnek, megérnek, sőt az érettebb részük le is potyog.

Először Laci bácsitól vettem udvari csillagász-leckéket, hogy fölkészülhessek a tudományra. Laci bácsi az udvaron üldögélt a galambdúc közelében, nézte a felhőket és mindig megvárta, amíg feltűnnek az első csillagok. Tőle kérdeztem meg, hogy a csillagok tulajdonképpen mik akarnak lenni, és miért tartják őket az égen.

Bár Laci bácsi számtalanszor nézte a csillagokat, a kérdés mégis váratlanul érte. Gondolkodott.

– A csillagok a tündérek szemei – jelentette ki végül.

Ez hirtelen elhíhető volt, bár nem értettem, hogy a tündé-

rek miért nem bámészkodnak inkább nappal, amikor az embert sokkal jobban lehetne látni.

Miután részletesebben foglalkoztam Laci bácsi csillagász-elméletével, végül tévesnek kellett tartanom. Mert ha a csillagok tündérszemek lennének, akkor kettő kéne legyen mindenikből. Úgy nyolc csillagból állana a Göncöl.

Gondolkozzunk csak ésszel! Lehetséges-e, hogy a Göncöl irányából három tündér pislog, a negyedik tündér pedig fél-szemű?

Mindenki tudja, hogy nincs egyszemű tündér, hanem csak egyszemű óriás. Márpedig ha Laci bácsi jól mondta, akkor a mennybolt félvak tündérekkel van tele. És még azoknak is kiesik időnként az az egy szemük, különösen ősz elején. Ezért tovább foglalkoztatott a csillagászat, és ezért megkérdeztem Mariska nénit, aki állítólag még varázsolni is tudott és úgy olvasott a csillagokból, mint egy meséskönyvből.

– Tessék megmondani, hogy a csillagok micsodák és miért tartják őket?

Mariska néni kissé meglepődött, mert ő csak a részleteket tudta. Hogy miképpen került az égre a Fiastyúk, és miképpen hajtották el a Tejútról a Göncölszekeket.

– A csillagok – jelentette ki végül – égi lámpások, amelyek az olyanoknak világítanak, akik későn mennek haza.

Azonnal éreztem, hogy itt súlyosan téved a tudomány. Mert aki éjszaka szokott hazamenni, az megérdemli, hogy út közben nekimenjen a falnak. És ráadásul a csillagok annyira se világítják meg az utat, mint egy zseblámpa. Ezért történt meg, hogy a múltkor is egy legény éjszaka hazafelé ment a vendéglőből és beleesett az árokba. Akik utána indultak, nem a csillagfény mellett keresték, hanem gyufát gyújtogattak. Így hát a csillagok természetét ez idő szerint nem tisztázta a tudomány.

Arra vetődött azonban egyszer egy bölcs és okos ember. Tőle kérdeztem meg azután, hogy mik tulajdonképpen a csillagok és az égen miért nyüzsögnek. Ő azonnal és hosszasan válaszolt, de bizony annál a csillagos ég szemmel láthatóan egyszerűbb és világosabb volt. Végül pedig kijelentette összefoglalásképpen:

– Azt jegyezd meg tehát, hogy a csillagok gömbszerű égitestek!

Szó nélkül kimentem. Bántott a lenézés, a fontoskodás. Mintha nem láttam volna állandóan, hogy a csillagok igenis égi testek, még földalatti bádogdobozoknak képzeltem volna őket.

Ez olyan volt, akárcsak az erdei manóról magyarázta volna valaki, hogy olyan test, amely a gombák alatt szokott ácsorogni... Vagy hogy a habléány olyan test, amely halfarokban folytatódik.

Hát köszönöm az ilyen tudományt!

Ekkor hagytam abba az udvari csillagászatot. Nézni tovább is meghatottan néztem a magasság fényét, sajnálom, ha hirtelen fölviillannak és lezuhannak. És tiszta időben hallgatom a finom suhogást, ahogy ezüst sugaruk az alvó földre hull.

Mióta nem tudnak számolni a varjak?

Miután a levelek megsárgultak és lehullottak, hogy zizegő, zörgő szőnyegen járhatott az ember, csupaszok és élettele- nek lettek a ligetben a fák. Siralom volt rájuk nézni, amint kopasz ágaikkal az ég felé meredeztek. De mindhiába, mert az eget nem érték el: még jó két-háromszáz méter hiányzott volna, hogy a mennyboltot a hegyükkel elérhessék. Ilyen magasra azonban a fák nem voltak képesek megnőni. A felnőttek ezért mondogatták időnként, hogy a fák nem nőnek az égig. De az úgy is volt.

Amikor már-már ijesztő volt a fák komorsága, hirtelen megjöttek a varjak faluról, és letelepedtek az ágakra. Nem lehetett tudni, ki hívta vagy ki kergette el őket, de egyszer csak ott voltak, és megtelt a liget feketeséggel meg kározással. Az emberek azt mondták, azért jöttek meg a varjak, mert az idén korán érkezik a hideg. Holott aki csak egy kicsit is ért a dolgokhoz, tudhatja, hogy a hideg mindig korán érkezik. Akár- mikor is kezd fájni a fülünk, az föltétlenül korán van, mert a kezünket, lábunkat meggémberítő idő nyugodtan várathat- na még magára.

Bármilyen volt is a varjak beköltözésének magyarázata, tény, hogy ott ültek az ágakon és be nem állt a csőrük, egyfolytá- ban károgtak.

A felületes megfigyelő számára minden varjú egyforma volt, fekete volt, gubbasztott és károgtott.

De aki egy kicsit jobban szemügyre vette a varjúnépséget és meghallgatta őket, az hamarosan nagy különbséget fedezhetett föl a tudásukban, mégpedig elsősorban matematikai szempontból.

A varjúnépség nagy tömege kétszer egymásután mondta, hogy „Kár”. Azután ezt a műveletet újrakezdte. Nyilván ezek a varjak alacsony képzettségűek voltak és csak kettőig tudtak számolni.

Ha fölmutatott az ember négy vadgesztenyét, a képzetlen varjak azt mondták, hogy „kár, kár”, mert a négy vadgesztenye sok volt nekik.

De volt néhány varjú, körülbelül minden tizedik, amely a négy vadgesztenye közül hármát meg tudott számolni. Ezek, úgy látszik, többet gyakorolták a számolás művészetét és sokkal komolyabb eredményt értek el a matematika területén. Olyanok voltak, mint közülünk a képzettebb személyek, akik jobban meg tudják vizsgálni a dolgokat, és ítéletükkel a pontosságot megközelítik.

Mígnem az egész csapatban találni lehetett egy egészen öreg varjút: ez elkárogott négyig, sőt ha öt vadgesztenyét mutatott föl az ember, elkárogott ötig is. Ez volt közöttük a tudós, aki a dolgokat pontosan mérlegelte és megfelelő választ adott. A legmagasabb faágon ült, figyelt, szorzott és osztott. Ezért tudott papír nélkül is ilyen jól számolni, fejben.

Én magam is meggyőződtem a varjak számolási tudományáról, amikor kísértáltam a sűrű károgaással telt ligetbe. Fölszedtem egy marék bársonyosan barna vadgesztenyét, mire a varjúcsapat lenézett és a tájékozatlanok, a rossz számtanósok, kettőt-kettőt károgtak. Nem fogták föl, hogy mi a valószínűségi helyzet, hány gesztenye van a kezemben. A tájékozottabbak háromszor károgtak el magukat, ami már jobban

megközelítette a pontos eredményt. Csak a legmagasabb fán ülő tudós varjú fordította oldalra a fejét és káromgott négyet meg egy rövidet. Ez azt jelentette, hogy a markomban négy nagy vadgesztenye van, meg egy apró, amit nem lehetett egésznek tekinteni. A tudós varjú, úgy látszik, ismerte a törtszámokat is.

Ezt a megfigyelésemet utóbb közöltem Jóska barátommal,

aki erősen hitetlenkedett. Megmondtam neki, hogy a varjak úgy számolnak, akárcsak mi. A többség rosszul számol, mert elhamarkodják a dolgot. Vannak viszont közepesek: ezek közelebb járnak a helyes megoldáshoz. Viszont van közöttük egy olyan tudós varjú, aki egészen pontosan, kitűnő eredménnyel számol, és a törtszámokat is tökéletesen ismeri.

Jóska mindezt nem hitte el.

– Szeretnék olyan madarat látni, amelyik jobban számol, mint én!

Ezt nem kellett volna mondania, mert még verebet is lehetett találni Jóska gőgös állításának cáfolatára.

Kimentünk hát a ligetbe, ahol óriási kárognak fogadott bennünket.

– Csak kettőt-kettőt kárognak – elégedetlenkedett Jóska.

– Azért, mert ketten vagyunk – nyugtattam meg.

Jóska továbbra is kifogásolta a varjúnépséget.

– De hiszen ezek egytől egyig mind egyformák!

– Nekik meg mi vagyunk teljesen egyformák – világosítottam föl a tévedéséről.

Erre Jóska fölemelt négy nagyobbacska követ. Mire a tudatlan varjak kettőt, a képzetebbek hármat károgtak. Végül megszólalt a tudós varjú is a fa tetején, és négyet károgtott.

Amikor Jóska meghallotta a pontos választ, megmérgeződött és a köveket az öreg és nagytudású matematikus varjú felé hajította. Bár a kövek olyan magasra nem értek, ez súlyos sértés, tiszteletlenség volt.

Egy pillanatnyi csend támadt, majd a tudós varjú elkiáltotta magát, hogy „kár”. S azzal az egész sereg fölemelkedett és hamarosan eltűnt.

Azóta a varjak általában csak kettőt kárognak, de ennek többé nincsen semmilyen matematikai jelentősége.

Vészkijárat

Még ma sem tudom, hogy büntetésből vagy jutalomból vittek-e el a színházba. Valójában mind a kettőre volt ok, mert előzőleg tízest kaptam szépírásból, utána pedig megdobtam kővel a Turkuék rózsaszín pántlikás kutyáját.

Ezek a dolgok – a jók és a rosszak is – rövidesen kitudódtak, és akkor hozta apám a tömör ítéletet: „Délután Feri bátyád elvisz a színházba.”

Én kezet csókoztam, mert szüleinktől a legszigorúbb büntetést is szeretettel kell fogadnunk. Nyilván nem azért küldött apám színházba, hogy örökre eltaszítson a család meleg tűzhelyétől. Hanem azért, mert jó vagy rossz cselekedeteim szerint ezt a fényes számkivettetést és előkelő gyötrelmet alaposan megérdemeltem.

Így hát szó nélkül baktattam Feri bátyám oldalán, aki a színház óriás épületébe kalauzolt. Leültünk a piros bársonyszékbe a jótékony félhomályban. Az emeleten mindenütt csillogott az arany, és a mennyezet óriás csillárát kigömbölyödött gipszangyalok tartották.

De nem kerülték el figyelmemet az oldalt emelkedő lépcsők sem, melyekről megtudtam, hogy vészkijáratok. Tehát, ha nagy baj adódnék, megmérgeződnének a színészek, vagy a színpadon életveszélyes események kezdődnének, még mindig nyitva állana egy kapu a békés világba.

Feri bácsi közben fölállt, érdeklődött, és azzal a hírral tért vissza, hogy egy másik darabot fognak előadni.

Egykedvűen fogadtam a hírt, mint az elítélt, akinek az akasztását fejvesztésre változtatták. Mintha nem lenne mind-egy, hogy az egyén a végén ilyen vagy olyan darabokban lesz.

– És miféle darabokat aprítanak – kérdeztem hidegen, a veszedelmekkel leszámolva.

Feri bátyám megmondta, hogy a Kék nefelejcsset adják elő, vagy aprítják fel. És ez az egész olyan lesz, mint egy opera, csak annál sokkalta könnyebb.

Lehajtottam a fejemet, mert ismertem már az ilyen beszédeket. Ha operálásról van szó, az elején mindig azt mondják, hogy könnyű. Mindaddig azt mondják, amíg a beteg meg nem hal. Akkor aztán előjönnek más magyarázattal, tüdőgyulladással, mirigyekkel, meg avval, hogy nem bírta a megoperált egyén szíve.

Néztem a függönyt, ami mögött ki tudja milyen előkészületek folyhattak.

– Menjünk innen – mondtam Feri bácsinak, de nem volt kinek. Közben megszólalt a csengő – föltehetően a vészcsengő. Az angyalok lámpái elaludtak és a függönyt valaki fölhúzta.

Egy szőke néni állt a magasban, a színpadon, és amikor megszólalt a muzsika, nekikezdett sikongani. Valószínűleg beteg volt.

De nemsokára megjött egy frakkos úr is, és széttárt karral gurgulázott és bömbölt. A torkuknak lehetett bajuk, valószínűleg azt kellett megoperálni. Viszont nemsokára belibbent a szobalány, utána pedig az inas, és azok is reákezdték.

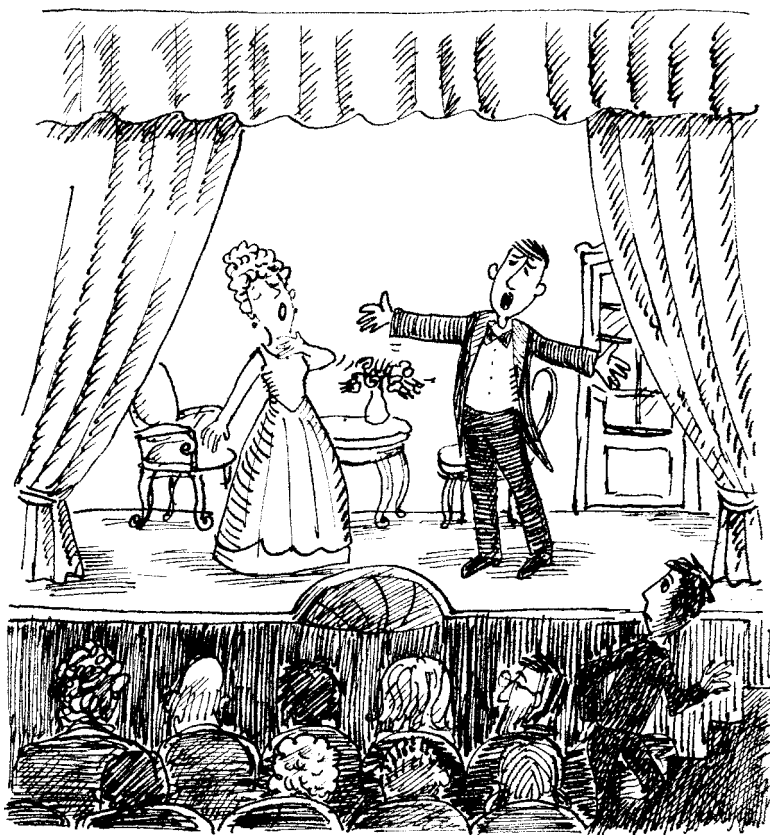
– Menjünk innen – szóltam Feri bácsinak, aki érdeklődéssel figyelte a társulati torokbetegség kibontakozását.

Én fészkelődtem, nyugtalankodtam. Éreztem, hogy fáj a fülem és lüktet a halántékom. Valószínűleg a szívem nem bírta a jajgatást, sírás-rívást, a fejleményeket.

– Menjünk – kértem Feri bácsit –, meneküljünk a vészki-
járaton.

Közben a színpadi jayveszélők megszaporodtak. Került egy öreg gróf is, egy gazdag kérő meg egy táncosnő, aki egy pillanatra se tudott helyt ülni. Állandóan ugrált.

– Én megyek – álltam föl végső elszántsággal. – Ha keres-
nek, elmenekültem a vészkijáraton.

Maradék erőmmel fölkeltem, megindultam. Nyilván, ahol mindenki torokbeteg, ott végül az egészségeset fogják megoperálni.

Feri bátyám mérgesen jött utánam, de hiába volt a rábeszélés, tovaűzött a félelem. Szó nélkül mentem haza. Amiért nem voltam képes kiállni a rejtelmes büntetést.

Csak másnap vont kérdőre a tanítóm.

– Mit láttál a zenés darabban?

Büszkén álltam fel.

– Hogy a szereplőkkel mi lett a sok sikoltozás után, azt éppen nem tudhatom. De én kijöttem egészségben, és annyi szenvedés után is el tudtam készíteni a házi feladatot.

Ordas bácsi

Az udvarban lakott Véber úr, nagy és sötét lakásban, amely számtalan zugolyból állt. Az előszobáját néha ajtónyitáskor egy pillanatra szemügyre vehettük. Ebben, a fogas fölött, díszként szarvasagancs függött, de szarvas nélkül, mert állítólag a nemes állatot Véber úr megtámadta, széttépte és megette. Ennek a lakmározásnak az emlékére akasztotta ki Véber úr az agancsot, ahelyett, hogy a véres bűntény maradványát valahol titokban elásta volna.

Ezenkívül több ízben nyulakat is felfalt. Volt úgy, hogy egy-egy kékbundás tapsifülest vetett a tyúkketrec fogságába, ahonnan hirtelen eltűntek, mert Véber úr valószínűleg éjszaka rájuk lesett, megfogta és felfalta őket.

Az igazsághoz tartozik, hogy egy ízben mi is ettük a nyulát, de nem ragadozási szándékkal, hanem paprikásnak. És igen nagy különbség az, hogy az ember ragadozik-e vagy ebédel.

Az udvaron játszó, futkározó gyermekek közül Véber úr nem mert ugyan senkit sem megfogni és bekapni. De szívesen megtette volna. Ugyanis ordas volt.

Ha nagy volt a zaj, hol az egyik, hol a másik ablakon dugta ki a fejét, vicsorgott és avval fenyegetőzött, hogy elhurcolja közülünk a leghangosabbat vagy a legkövérebbet.

Ezért elkerültük az odúját, rettegtünk tőle és tudtuk, mihez tartasuk magunkat.

Bár nyíltan egymás közt nem mertük bevallani, de sejtettük, hogy Véber úr tulajdonképpen egy öreg ordas. Mégpedig olyan ordas, amelyik bebújt valakinek a bőrébe, azután a városba húzódott, hogy nagy ravaszsággal elkerülje a vadászok figyelmét.

És ez sikerült is neki, mert közöttünk nem ragadozott, sőt egy macskát is tartott, amelyet cselből szintén nem evett meg.

A barlangját, mint mondtam, ennek ellenére kerültük, és úgy tettünk, mintha ügyet sem vetnénk rá, csak titokban borsószott a hátunk.

Mígnem egyik délután arra lettünk figyelmesek, hogy üvöltés hallatszik a titokzatos barlang mélyéből.

– Au! Au! U-u-u! – zengett az udvar és mi nem tudtunk hová lenni a rémülettől.

Kit kell ilyenkor értesíteni? A város kisdedeit, a nyulakat vagy a vadászokat?

A legbátrabb felnőtt, Horváth bácsi, aki valamikor erdész volt és medvékkel is találkozott, fogta magát és bement Véber úr barlangjába.

Bent üvöltés fogadta, de aztán minden megcsendesedett.

Leskelődtünk, hogy mi fog történni, Véber úr ráveti-e magát Horváth bácsira haragjában vagy éhségében.

Egy negyedóra múlva kijött Horváth bácsi sértetlenül és csak azt mondta, hogy szaladjon el valaki orvosért.

Nem volt egészen világos az utasítás rendes orvost vagy állatorvost kell-e ezúttal kihívni.

Rövid tanakodás után a rendes orvos mellett döntöttünk. És ha Véber úr a rendes orvost esetleg megenné, csak akkor keresünk állatorvost a számára. Aki Véber urat majd megnyugtatja és a lenyelt orvost is kivágja a hasából.

Nemsokára megérkezett doktor Prém a táskájával, és vakmerően bement a barlangba.

Mi leskelődtünk és hegyeztük a fülünket, de egy darabig csend volt. Mígnem hirtelen dulakodás hallatszott, majd Véber úr újra üvölteni kezdett.

– Au! Au! U-u-u!

Horváth bácsi a lépcsőn állt, hogy a doktort kiszabadítsa, ha az is üvölteni kezd. Erre azonban nem került sor, mert Véber úr akármekkora ordas volt, megijedt a sok tűtől, későtől, gumicsöves ordításhallgatótól.

Így az orvos úgy jött ki végül az ajtón, hogy egyáltalán nem volt összeharapva.

– Véber úrnak farkasnyaka van – közölte Horváth bácsival –, ami számunkra egyáltalán nem volt meglepő. Inkább azon csodálkoztunk, hogy a tudós orvos csak most kapott észbe a helyzetet illetően.

A doktor egy papírlapra fölírta valami tablettákat, valamint egy üvegnyi folyadékot borogatásra.

Ezeket Horváth bácsi váltotta ki. A borogatás ügye nem volt világos: Akkor kell használni, ha Véber úr borogatni kezdi a bútorokat, vagy a bútorokat kell vele bekenni és ráborogatni őket.

Kíváncsian és illetlenül bementünk Horváth bácsival az ordasbarlangba, becipelve az üveget meg a pirulákat.

– Akkor ezt most bekapom – mondta a szegény ordas, nekünk pedig földbe gyökerezett a lábunk. Nem tudtuk, melyikünket kapja be.

De csak egy pirulát nyelt le – Horváth bácsi pedig kenni kezdte a folyadékkal a szegény ordas nyakát és hátát.

– Au! – Au! – kiáltott föl erre, de már kevésbé éhesen és mérgesen.

Attól kezdve többször bemerészkedtünk Ordas bácsihoz, hoztunk neki port a patikából, s az egyik fiú tésztát is tett eléje. Legnagyobb meglepetésünkre az ordas megette a tésztát.

Erre naponként vittünk valamit, cseresznyebefőttet, fánkot, amit a szüleink küldtek neki.

Úgy egy jó hét után már barátságosan nézett reánk. Aztán bejelentette, hogy elmúlt a farkasnyaka.

Teljességgel emberré változott.

Nem tudtuk eldönteni, hogy mi űzte el belőle az ordasságot. A tudományos pirulák, a nyakára kent víz vagy a hozzá közeledő szelídség.

Kormosképű

Volt egyszer egy kéményseprő és annak volt egy felesége. Mindenük volt: létrájuk, seprűjük és rengeteg korom a kéményben. Csak az hiányzott, hogy gyermekük is legyen.

Egyszer a kéményseprő ki akart kotorni egy nagyobb kéményt, amikor hallja, hogy a kéményben valami mászkál.

Bekiáltott hát a kéményseprő:

– Ki az, aki a kéményben sétafikál?

Erre egy vékony hangocska azt feleli:

– Én vagyok, a maguk fia, drága édesapám.

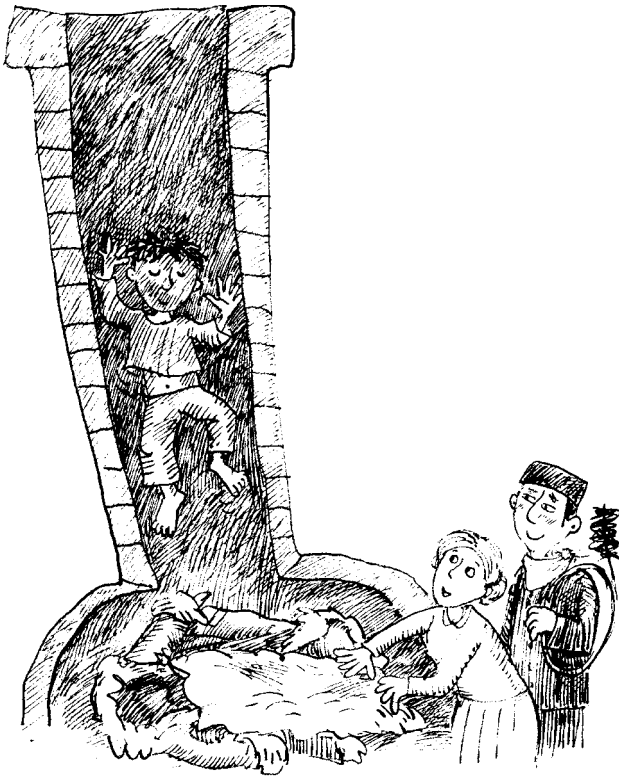
A kéményseprő erre megmérgelődött, amiért csúfját járatta vele valaki. Előveszi hát a legvastagabb seprűt, hogy ellássa a baját a csúfolódónak

De erre ott terem a kéményseprőné, és sír, rí, amiért a kéményseprő el akarja látni a baját a fiúnak.

– Hadd békiben, hátha magától kimászik – könyörgött a kéményseprőné.

Aztán a kemence alját kibélelte ruhákkal jó vastagon, hogy a kéményseprő fia ne üsse meg magát, ha a kürtből lecsuszszan. Nem is telt bele egypár óra, nagy sivalkodás és csúszkálás támadt a kéményben, azután a kéményseprő fia leesett a bundákra.

Ott állt az anyja, apja és nézték izgatottan, nem törte-e el zuhanás közben a kezét vagy lábát.

De nem volt semmi baja, ugrálni kezdett a bundákon, kabátokon és mindeniket összekormozta.

Erre az anyja elkapta a nyakát és berakta a teknőbe. Hét-szer cserélte a vizet és a fiú még mindig kormos volt.

Látták, hogy a fiút nem lehet becsületesen megmosni, kitétték hát a kemencére száradni és elnevezték Kormosképűnek.

De még meg sem száradt, máris bent volt a kemencében, és mászott föl a kéményben.

– Hová mégy, Kormosképű? – kérdezte az anyja nagy aggodalommal.

– Csak egy kicsit sétálok – válaszolta Kormosképű és halatszott, ahogy megy fel a csőben.

Erre az apja elgondolkozott. Mi lenne, ha Kormosképűnek vastag ruhát, a hátára meg a mellére drótkéfét varrnának? Megpróbálnák a sétáival a kéménykotrást, áldás lenne az ilyen a házban.

Úgy is tettek: Kormosképűt felöltöztették kéménykotrásra, a kéményseprő pedig a szobában ült, tiszta ruhában és szalonnázott.

Kormosképűnek mindig megmondták, melyik kéményben sétáljon, hogy séta közben takarítsa ki. Sétáltatták az utca minden kéményében, majd tovább küldték a szomszéd utcába is. Az apja csak annyit mondott, hogy jön mindjárt az inasom.

És jött is Kormosképű, fölsétált a kéménybe és kikotorta belőle a kormot. Amit az apja veritékes munkával csinált, azt Kormosképű kedvtelésből és szórakozásból művelte.

De telt-múlt az idő és a többi kéményseprő gyanakodni kezdett. Nem értették, hogy a kéményseprő miért jár-kezel tiszta ruhában, a kéményei pedig miként lehetnek kikotorva.

Megszólította hát a főkéményseprő:

– Kelmed mindig tiszta ruhában jár.

– Abban – felelte a kéményseprő –, mert az asszony naponta mossa az ingemet, a kabátomat.

– És hányszor mosakszik kelmed? – kérdezte a főkéményseprő koromfeketén, csak a szeme fehérje ütött el a megjelenésétől.

– Hát egyszer mosakszom, minden reggel – mondta a kéményseprő –, de akkor alaposan megmosom a nyakamat, az orromat, a fületem.

Erre a beszédre intett a főkéményseprő, és előállott három zsandár:

– Mondd meg, hogyan kotrod ki a kéményeket tiszta ruhában, tiszta pofával – kezdték a vallatást.

A kéményseprő először tagadott.

Azt mondta, hogy van egy fekete macskája, az búvik be a kéményekbe. És mivel ugyanis fekete – nem látszik rajta a korom.

– Ez valótlanság – mondta a főkéményseprő –, nekem is van fekete macskám, de az csak kémények körül sündörög.

Erre a kéményseprő menekülni akart, bebújni egy kéménybe, de nem fért be a feje sem. Ráadásul a kéményből lekiáltott egy gyerekhang.

– Miért akar idejönni, édesapám, elvégzek én mindent maga helyett.

Így a főkéményseprő meg a zsandárok egykettő megtudták, hogy a kéményseprő helyett a fia dolgozik.

– Gyere le – parancsolták Kormosképűnek, és amikor feketén és kormosan közöttük volt, vizsgáztatni kezdték.

– Hány éves vagy?

– Hét vagy nyolc – felelte Kormosképű.

– És tudsz-e írni meg számolni?

– Nem kell az nekem – mondta büszkén Kormosképű –, elegendő, ha a kéményben le-föl mászkálok.

Erre aztán a főkéményseprő meg a zsandárok ordítani kezdtek.

– A gyermek nem végezheti a felnőtt feladatát, a felnőtt sem a gyermek feladatát.

Kormosképűt kisuvickolták és iskolába küldték, a kéményseprőt bekenték korommal, és megparancsolták neki, hogy kéményt kotorjon. Előbb azonban berekesztették egy mélyedésbe, ami teli volt hamuval.

Kormosképű igen jó tanuló lett, már az ábrázata is megfehéredett. De ha kéményt lát, fölsóhajt, ha pedig kéményseprővel találkozik, hozzádörzsöli a kabátját.

A cukrász meg a kéményseprő

A városban, ahol születtem, volt egy igen nevezetes utca. Úgy hívták, hogy Zöldfa utca. Ebben ugyanis állott egy fa, amely tavasszal és nyáron zöld volt. Ősszel lehullatta ugyan a leveleit, és megkopaszodott, de az emberek akkor is zöld fának nevezték, mert tudták, hogy tavasszal ismét kizöldül.

Ebben a Zöldfa utcában egymás mellett lakott egy cukrász meg egy kéményseprő. Nem éltek valami nagy barátságban, mert a cukrász fehér ruhában járt, a kéményseprő pedig feketeben, kormosan.

Mégsem főként a ruházatuk miatt voltak haragban, bár a kéményseprő irigyelte a cukrász tiszta ruháját, a cukrász pedig szerette volna, ha egy kicsit kevésbé fehérben sétálhatna.

Az éktelen harag abból gerjedt, hogy a kéményseprőnek volt egy Kormos nevű kutyája, és gyakran hozott neki egy kis füstölt húst, sonkát, amit a kéményekben talált.

Viszont a cukrász egy fehér macskát tartott és azt Hófehérkének becézte. Ennek a macskának a cukrász tejet, tejszínt, sőt tejfölt töltött a tányérjába: olyan finomságokat, amelyek a tésztakészítéskor megmaradtak.

Kormos kutya meg a hófehér macska rossz szomszédok voltak, ki nem állhatták egymást. Kormos kutya ugatta és kergette Hófehérkét, Hófehérke pedig haragjában nem egyszer megpofozta a kéményseprő kutyáját.

Elképzelhető, hogy ez nem szolgálta a kéményseprő meg

a cukrász barátságát. Sőt a cukrász sohasem küldött tésztát a kéményseprőnek, a kéményseprő pedig egyre halogatta a cukrász kéményének kotrását. Minden elviselhető lett volna, ha egy szép napon nem esik egymásnak Kormos és Hófehérke a kerítés hasadéknál.

A kutya bele-belekapott a macska bundájába, a macska pedig nagyokat fúj és szorgalmasan pofozta a kutyát. Nagy vonítás és óbégatás támadt, mire kiszaladt a kéményseprő meg a cukrász is, a kutya meg a macska védelemében.

– Hívja vissza a macskát! – kiáltozott a kéményseprő.

Mire a cukrász azt kiáltozta:

– Hívja maga vissza a gyalázatos kutyáját, amíg jól megy dolga!

Erre a kéményseprő átugrott a kerítésen és megcsapta a cukrászt a kormos seprűjével. De a cukrász is megmérgeződött: a tejszínes fakanállal ütni kezdte a kéményseprő kobakját. Úgy, hogy a tejszín is odakenődött és csurogni kezdett lefelé a kormos sapkán és a kéményseprő ábrázatán.

Ettől mérgelődtek meg csak igazán.

Megragadták egymást és hozzákezdték birkózni. A kutya meg a macska miatt olyan haragra gerjedtek, hogy le akarták verni egymást a lábukról.

Előbb a kéményseprő vonszolta el a cukrászt és belenyomta egy láda koromba. De a cukrász megemberelte magát, kimászott a koromból és elkapta a kéményseprő fülét. Annál fogva húzta a tejfeles bödönhöz, azután fejfelé lefelé belenyomta.

Erősen kapálózott a kéményseprő, de valahogy csak kimászott a bödönből.

Azzal aztán újra megragadták egymást és a kéményseprő igyekezett belevágni a cukrászt a porcukorba, a cukrász pe-

dig azon munkálkodott, hogy a kéményseprőt a koromba hempergesse.

De ez nem sikerült nekik, mert a cukorporba a kéményseprő esett bele, a koromba pedig a cukrász.

Közben a kutya és a macska is verekedett. Kormos fehér lett a tejtől, amibe a macska belepofozta, Hófehérkét pedig a kutya be-behempergette a koromba.

Már éppen fojtogatni akarta a kéményseprő a cukrászt, ki-kotorni a torkát a kormos seprűjével, a cukrász pedig a fakanalával próbálta ledöfni a kéményseprőt.

De hirtelen megpillantották a marakodó állatokat és meglepetésükben abbahagyták a verekedést.

Kormos ugyanis hófehér volt, Hófehérke pedig koromfekete.

Állt a cukrász meg a kéményseprő, elgondolkodva. Ugyanis verekedés közben a cukrász is tiszta korom lett, a kéményseprő pedig a tejszíntől és porcukortól hófehér.

Közben emberek jöttek és kérték a kormos cukrászt, hogy kotorja ki a kéményüket. A porcukros, fehér kéményseprőtől pedig habcsókot akartak vásárolni.

De a cukrász meg a kéményseprő is nagy zavarban volt. Az volt az érzésük, hogy verekedés közben elcserélődtek. És ezentúl a kormos cukrásznak kell a kéményeket kotornia, a fehérre kent kéményseprőnek pedig tortát kell sütnie, törökmézet készítenie.

Nem is tudták volna, mit tegyenek, ki süssön és ki kotorjon, ha nem kerül elő egy bölcs ember. Az azután megkérdezte:

– Miért öltözött kéményseprőnek a cukrász, és cukrásznak a kéményseprő?

A bölcs kérdésre kibékült a két ellenfél.

Mert megértették, hogy a verekedők hasonlítani kezdenek egymásra. A kéményseprő porcukros lesz, a cukrász pedig kormos.

A cukrászok királya

Közelünkben lakik a cukrászok fejedelme. Hószínű a palástja, fején henger alakú fehér koronát visel, jobbájában ékes kanalat tart, elefántcsontból és ébenfából.

Evvel a kanállal ad jelt, hogy milyen édességet kell tepsi-be tenni, mit kell megsütni, mit kell a sütőből kivenni.

Az egész vidék tiszteli a cukrász-fejedelmet, mert elég egy rossz szó, máris megégeti a tortalapot, feketére pörkölteti a süteményt. Egy ízben valaki tiszteletlenül beszélt a cukrászok uralkodójáról. Azt mondta: ő is tudna olyan szerecsenfánkot készíteni, mint a fejedelem.

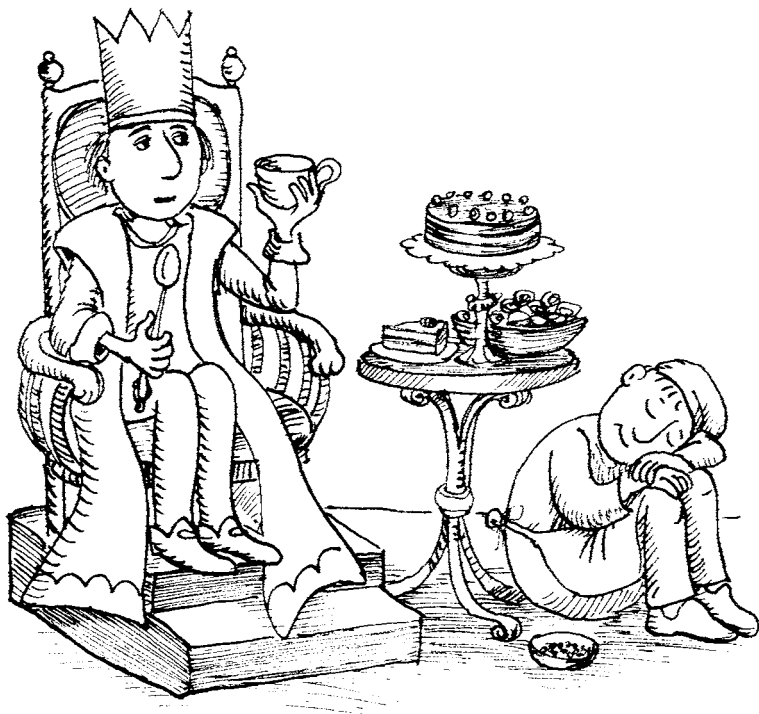
Ezt a hírt az udvari tanácsosok és kengyelfutók a cukrász-király fülébe súgták, mire három napig minden tészta koromfekete volt. Így állt bosszút a cukrász-király a tiszteletlen embereken.

A király mellett három kukta is sürgölődött: az egyik a tepsi-taszítja be, a másik a süteményt szedi ki, a harmadik pedig jó étvágyat kíván, ha a fejedelem letör és megeszik egy darab tésztát.

Ez a harmadik kukta – úgy mondják – egy idő óta nem volt elég szorgalmas. Máshol járt az esze, ásított, szunyókált. Talán későn feküdt le – mert otthon a televíziót nézte –, de az is lehet magától is lusta volt. Tény, hogy ímmel-ámmal kívánt a cukrászfejedelemnek jó étvágyat. Amikor a fejedelem már a dobostortát ette, akkor kívánt jó étvágyat a császárke-

nyérhez. Egy ízben elaludt, majd amikor fölébredt, hirtelen jó étvágyat kívánt, holott a cukrászkirály nem is rágszált semmit. Míg nem egyszer a cukrászkirály megivott egy csupor édes tejszínt, és a kukta nem vette észre. Még jó éjszakát se kívánt a tejszín mellé, csak bámult, ásított és lustálkodott.

A cukrászkirály erre elhatározta, hogy a kuktának levágatja a fejét.

Megütött egy rézüstöt, mire a környékről mindenki betódult, aki az édességet szereti és tart magáról valamit.

Természetesen én is bementem a díszes terembe, ahol egyik oldalon a sütőkemence volt, a másik oldalon a királyi trónus. Mindannyian azt hittük, hogy valami különlegesen finom tésztát készítettek és azt kell megkóstolni! Amikor meg-

hallottuk, miféle szomorú mulasztás történt, bizony nem tudunk hová lenni a bánattól.

– Ez a kukta csak itt ül és bámul – mondta haragosan a cukrászkirály –, még annyi fáradságot sem vesz, hogy jó étvágyat kívánjon, amikor megiszom egy csupor tejszínt!

A kukta zokogott, próbált védekezni. Azt mondta, hogy nem vette észre, amikor a tejszínt megitta a király.

– Biztosan szunyókált – kiáltott rá az egyik környékbeli, és meg akarta cibálni a cukrászinas fülét.

De ezt a többiek nem hagyták.

– Nem szabad a fülét tépni, amíg nem mondták ki rá a fejevesztést. Sőt a fülét azután se szabad húzgálni, mert nem illik az ilyesmi – magyarázták.

A cukrászkirály nagyon haragos volt. Hadonászott az ébenfa kanállal, majd hogy meg nem csapta vele a lusta cukrászinast.

– Miért nem tudsz jó étvágyat kívánni a fejedelemnek? – kiabáltak többen is a cukrászinasra. – Nem veszed észre, amikor eszik vagy iszik valamit?

A cukrászinas óbégatott és a nyakát tapogatta. Végül megmondta, hogy vallani akar.

– Azért nem tudtam jó étvágyat kívánni – mondta –, mert tele volt a szám mazsolával!

Ez igaz lehetett: ugyanis az egyik nap a túrós tésztából teljességgel hiányzott a mazsola. Azt ehette meg a cukrászinas.

Bár a környékbeliek szeretik a mazsolát a túrós tésztában, mégis kegyelmet kértek a cukrászinasnak.

Ugyanis a városnegyedükben sohase fejeztek le senkit. És erre büszke is a lakosság.

A fejedelem elgondolkozott, azután nyugodtabban hadonászott az ébenfa kanállal.

– Megkegyelmezek – jelentette ki –, de ezután ne tömd te-
le a szádat mazsolával. A legszigorúbban megtiltom, hogy
lustálkodj és mazsolát egyél!

Az emberek örültek a cukrászinas megmenekülésének.
Csak az egyik tésztavasárló mondta tiszteletteljes hangon:

– Felséges cukrászkirály – suttogta –, ha te megiszol egy
csupor tejszínt, az inas hogy ne enné meg a mazsolát!

A cukrászkirály a homlokát dörzsölgette az elefántcsont-
nyelű fakanállal. Erősen gondolkodott.

– Jó tanácsos vagy – mondta végül –, ki is nevezlek udva-
ri cukrász-tanácsosnak!

Ezután mind jó étvágyat kívántunk a fejedelemnek, de ő a
kanállal elhárította a megtiszteltetést.

Azóta a cukrász-tanácsos rendszeresen bejár a cukrászki-
rályhoz, és messze földön híre van, hogy a környékünkön
sütik a legjobb tésztát.

Fölséges harapnivalók

Ezt a történetet én is csak hallottam. Sem a királlyal, sem a kamarásával nem volt dolgom. Egyedül Búzás bácsival hozott össze a szerencse, mert több ízben vásároltam tőle péksüteményt. Állítólag a peracet Búzás bácsi találta föl. Hogy úgy volt-e, nem tudhatom.

De kezdjem az elején. Élt egyszer egy király, aki olyan válogatós volt, hogy az csoda. Tele volt befőttel a királyi kamra és mindennap másfajta befőtt kellett az asztalára. Mert ha ugyanazt kapta, toporzékolt és le akarta vágatni a kamarás fejét. Hívta a hóhért, vegyen mértéket a kamarásról, hogy mekkora vérpadot ácsoljanak neki.

Így a kamarás sírt-rítt és annyit elért, hogy minden második héten zárva tarthatta a kamarát.

Viszont azalatt a szakács törhette a fejét, hogy mit süssön-főzzön. A szakács feje jobban főtt, mint a leveshús a fazékban.

Ha a király nyúl paprikást kívánt, mindenki szaladt nyulat fogni. Ha őzhúsrá fájt a foga, szaladt az egész nép őzet hajtani. Amikor pedig ragulevest akart enni, a birodalom aprajánagyja kergette az erdőben a ragut.

Búzás bácsi volt akkoriban a szakács a palotában és minden napra más ételt talált ki.

Egyik nap aranygaluskát készített, másik nap mogyorós fánkot, a harmadik nap kapros palacsintát. Így ment ez hét napon keresztül, amikor is a kamarás újra kinyitotta a kama-

rát. A szakács pihent és a kamarás verhette a fejét a befőttes üvegekbe az izgalomtól.

Búzás bácsi főleg téztaféléket sütött: mandulás pitét, csokoládészeletet, fatörzs-tortát. Mígnem egy szép napon semmi egyéb nem jutott az eszébe. Szerencséjére a hét nap eltelt és megint a kamarás vacogott a befőttes üvegek között.

Ezalatt Búzás bácsi gondolkodott és étlapokat böngészett.

Itt akadt rá a majom-mézre. A következő héten habot vert, tojást kavart, cukrot tört, majomkörmöt reszelt belé: készítette a majom-mézet. A királynak ízlett a majom-méz és megkérdezte:

– Aztán miféle ennivalót készítesz holnapra?

Erre Búzás bácsi azt mondta:

– Egy életem, egy halálom, én bizony holnapra is majom-mézet készítek, mert egyéb nincs az eszemben.

A király arca elsötétült és amikor Búzás bácsi kiment, hallotta, hogy a király föluggrott a trónusra és toporzékolt.

Búzás bácsi másnap gondterhelten kavarta a tojássárgát, törte a cukrot, reszelte a majomkörmöt.

Arra riadt föl, hogy ott van a hóhér a centivel és kezd mérteket venni róla, a vérpad ácsolásához.

– Őfelsége olyan válogatós, hogy csoda – mondta a hóhér magyarázatképpen.

És még hozzátette:

– Azt hiszem, délután vége az életednek.

Erre Búzás bácsi elhatározta, hogy elmenekül. Csak egy cipőt vitt magával az útra. Futott az erdő felé, de nemsokára meghallotta, hogy lovasok üldözik. Maga a király vezette a csapatot.

Búzás bácsi fölmászott egy fára, a király pedig leszállt a lóról és így kiáltott:

– Gyere le, mert úgylis vége az életednek!
– Én aztán nem – felelte Búzás bácsi –, mert felséged olyan válogatós, hogy csoda.
– Nem-e? – toporzékolt a király.
– Nem – kiáltott Búzás bácsi.
Erre a király megparancsolta a hóhérnak, hogy vágja ki a fát. Baltát kerítették és a hóhér munkához látott. De csak tessék-lássék, mert a hóhér sajnálta a fát.
Mire a király mérgesen elvette a baltát és most ő látott a

favágásnak. Akkorákat süjtött a törzsre, amekkorákat bír. Búzás bácsi erősen fogózkodott, de az egyik baltacsapásnál leejtette a kenyeret.

A kenyér a király lába elé esett, mire a király megkérdezte, mi lenne az.

– Kenyér – mondta a kamarás.

– És azt eszik-e vagy isszák? – érdeklődött a király, aki a friss levegőn megéhezett.

Megmondták neki, hogy a kenyér olyan étel, ami nélkül nem étel az étel.

Erre a király tört belőle egy darabot, ízlelgette, újra tört belőle és az arca földerült.

– Gyere le – mondta a szakácsnak –, ennél fölségesebb harapnivalót nem ettem.

Amikor Búzás bácsi lemászott, a király még megintette.

– És te majom-mézzel traktálsz, amikor ilyen finomat is tudsz sütni!

– Felség – mondta a kamarás –, ezt is kegyeskedjék megköstolni!

És átnyújtott egy almát.

A király beleharapott és bölintott.

– Ez is fölséges! Jobb, mint amit eddig a kamarádból adtál!

Ezzel magparancsolta Búzás bácsinak meg a kamarásnak, hogy térjenek vissza, és rendezzenek olyan lakomát, amelyen mindenki kenyeret és almát eszik.

A király meg is jutalmazta Búzás bácsit, olyannyira, hogy később pékséget is tudott nyitni és föltalálta a peracet.

Valóban olyan sósperceket árult, hogy a király behunyt szemmel ropogtathatta. Pedig a király olyan válogatós volt, hogy csoda.

Tartalom

Hófagylalt	5
Szamárkőhögés	9
Szappanhab	13
Mire jó november?	17
Ordas muzsika	21
Boldog csónakázás	25
A Pályi erdő	29
A folyó szebbik partja	34
Beugratások	38
Madárijesztők a szőlőben	41
Barátom a folyóvíz	45
Csónakázás	49
Szüret	54
Kacsalábon forgó toronyház	58
A gyöngyvirág meg a tudomány	62
Emberi kéz	66
Udvari csillagászat	71
Mióta nem tudnak számolni a varjak?	75
Vészkijárat	79
Ordas bácsi	83
Kormosképű	87
A cukrász meg a kéményseprő	91
A cukrászok királya	95
Fölséges harapnivalók	99

Felelős kiadó *Visky András*
Felelős szerkesztő *Bálint Ágnes*
Műszaki vezető *Suci Éva*

Kiadja
CE Koinónia Kiadó Kolozsvár

Levél- és rendelési cím
RO-400161 Cluj, Str. Paris 15.
Tel/Fax: 00-40-264-450119
E-mail: koinonia@mail.dntcj.ro
www.koinonia.ro

ISBN 973 8022 80 0